

[Lilli Gyldenkilde]

(Beslutningsforslag nr. B 9).

Idet jeg henviser til forslaget og dets bemærkninger, skal jeg herved anbefale det til tingets velvillige behandling.

Kurt Hansen (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg herved på socialistisk folkepartis, Danmarks kommunistiske partis og venstre-socialisternes vegne tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om genindførelse af den automatiske dyrtidsregulering.

(Beslutningsforslag nr. B 11).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for offentlige arbejder:

Forespørgsel af Glensgård (FP).

(Forespørgsel nr. IV. Anmeldt 13/10 77).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse.

(Lovforslag nr. L 26. Fremsat 11/10 77).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 3-5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om levnedsmidler m. m.

(Lovforslag nr. L 27. Fremsat 11/10 77).

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg angående miljølove m. v. [af Svend Haugaard (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 8. Fremsat 13/10 77).

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om revision af miljøloven [af Waldorff (VS) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 10. Fremsat 14/10 77).

Forslagene sættes til forhandling.

Formanden:

Jeg skal fastsætte en taletid på 15 minutter for ordførere.

Forhandling

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Jeg skal knytte nogle bemærkninger til de to forslag til folketingsbeslutning vedrørende miljølovgivningen, som er fremsat af VS og det radikale venstre, og som skal behandles sammen med forslagene om ændring af miljøbeskyttelsesloven og levnedsmiddelloven.

Jeg vil gerne starte med forslag til folketingsbeslutning om revision af miljøloven. Dette forslag, der er fremsat af VS, ser jeg som et udtryk for et ønske om et stærkere værn om vort miljø og dermed også en stærkere beskyttelse af mennesker. I dette grundlæggende synspunkt er jeg enig med forslagsstillerne, men det kan næppe undre nogen, at jeg ikke deler forslagsstillerne meget pessimistiske vurderinger af miljøreformen, og at jeg heller ikke kan følge forslagsstillerne i de ideologiske synspunkter, som ifølge bemærkningerne ligger til grund for forslagets udformning.

Selvfølgelig har miljøreformen visse mangler, og der er en række problemer, der skal løses, men jeg må mene, at miljøreformen som helhed har virket efter sin hensigt. Hvad er det egentlig, der er sket? Det var jo først i slutningen af 1960erne og begyndelsen af 1970erne, at det for alvor gik op for os, at den teknologiske udvikling og udnyttelsen af energikilder og andre ressourcer kunne give nogle miljømæssige problemer – problemer i et omfang, som vi ikke tidligere havde forestillet os.

Ganske vist havde vi ikke miljømæssige problemer i samme størrelse som visse andre dele af den industrialiserede verden, f. eks.

[Miljøministeren]

USA, Japan og Centraleuropa, men alle erkendte, at der skulle skabes et langt bedre grundlag for at bekæmpe den stigende forurening. Hvis ikke, så ville vi i løbet af få år stå i en lige så alvorlig situation som de store industrinationer.

Dette var baggrunden for, at den daværende socialdemokratiske regering tog initiativet til at gennemføre miljøbeskyttelsesreformen. Den hidtidige indsats mod forureningen var spredt såvel administrativt som lovgivningsmæssigt. Miljøproblemerne blev ofte i forbindelse med løsning af andre opgaver betraget som noget sekundært. Miljøbeskyttelsesloven rettede op på disse åbenlyse mangler. Vi fik i ét lovkompleks samlet retsregler, der hidtil havde været optaget i forskellige love.

Vi fik med miljøbeskyttelsesloven indført den særlige ordning, hvorefter forurenende virksomheder ikke kan opføres uden på forhånd at være godkendt. Vi fik også indført regler, der sikrer, at kommuner og amter skal planlægge placeringen af de særlig forurenende virksomheder, således at de generer omverdenen mindst muligt.

Som bekendt indeholder miljøbeskyttelsesloven en bestemmelse om, at den skal tages op til revision i dette folketingsår. Som oplæg til forberedelsen af denne revision tog min forgænger, miljøminister Helge Nielsen, initiativet til at lade miljøstyrelsen undersøge, hvilke bestemmelser der var konstateret behov for at ændre, og om der var nye områder, der burde reguleres i loven.

Hovedkonklusionen på undersøgelsen blev, at miljøbeskyttelsesloven stort set har virket godt, at erfaringsgrundlaget for en revision er for lille, at praksis har vist, at der ikke i dag er behov for større ændringer af loven, og at der kun på enkelte, specielt administrative, punkter er behov for mindre justeringer af de gældende bestemmelser.

VS' forslag indeholder fem punkter, som jeg i korthed skal kommentere. Jeg vil gerne starte med punkt 5, som vedrører spørgsmålet om etablering af en forhåndsgodkendelsesordning for kemiske stoffer. Jeg er enig med forslagsstillerne i, at den gældende lovgivning om kemiske stoffer ikke er tilfredsstillende. Det er på denne baggrund, at regeringen inden jul vil give folketinget en redegørelse om produktvurderingen, en redegørelse, hvor hovedvægten bliver lagt på pro-

blemerne omkring vurdering og godkendelse af de kemiske stoffer og produkter. Jeg regner med, at denne redegørelse vil blive fulgt op af en forhandling om spørgsmålet i folketinget. Udfaldet af folketingets debat om dette emne regner jeg så med kan være vejledende for udarbejdelsen af det lovforslag om regulering af sundheds- og miljøfarlige produkter og stoffer, som regeringen vil fremsætte i næste folketingsår, og som skal afløse den gældende lovgivning om gifte og bekæmpelsesmidler. Jeg vil derfor foretrække, at en drøftelse af dette vigtige spørgsmål finder sted i forbindelse med behandlingen af produktvurderingsredegørelsen. Men som sagt er jeg enig med forslagsstillerne i, at en strammere lovgivning om de kemiske stoffer er påkrævet.

Hvad angår forslaget punkt 1 om udvidet åbenhed omkring miljøbeskyttelsessager, så kan jeg ligeledes sige, at jeg er enig i, at den gældende miljøbeskyttelseslov ikke er tilfredsstillende. De forslag til ændringer i miljøbeskyttelsesloven og levnedsmiddeloven, som nu er fremsat, giver imidlertid efter min opfattelse en tilstrækkelig åbenhed og offentlighed omkring miljøsagens behandling. I det omfang VS' forslag går videre end de nu fremsatte forslag til ændring af miljøbeskyttelsesloven og levnedsmiddeloven, så vil jeg ikke kunne tiltræde det.

Hvad angår punkt 2 i forslaget, så mener jeg ikke, at der i øjeblikket er behov for en ændring af miljøbeskyttelsesloven. I praksis vil stadig flere virksomheder, først og fremmest i forbindelse med en bygningsmæssig eller driftsmæssig ændring, der fører til en øget forurening, blive underkastet myndighedernes vurdering. Jeg er enig i, at målet på lidt længere sigt må være, at også bestående virksomheder skal omfattes af godkendelsesordningen, men vi har ganske simpelt ikke kapacitet til på én gang at tage alle eksisterende virksomheder ind til gennemgang og godkendelse. Det betyder naturligvis ikke, at de eksisterende virksomheders forurening er uden for myndighedernes kontrol. Der er i den gældende miljøbeskyttelseslov en række andre muligheder for at kontrollere disse virksomheders forurening.

Hvad angår forslaget punkt 3, så er jeg naturligvis enig med forslagsstillerne i det princip, at forurenere skal betale for foranstaltninger til at begrænse eller fjerne en gi-

[Miljøministeren]

ven forurening. I udformningen af dette princip mener jeg at forslagsstillerne nok går langt videre, end det i praksis vil være muligt, men det er naturligvis et spørgsmål, som nærmere kan belyses under udvalgsarbejdet.

Endelig angår punkt 4 afgrænsning af dem, der kan klage over en afgørelse truffet efter miljøbeskyttelsesloven. Jeg tror ikke, det vil være rimeligt at udvide kredsen af dem, der kan klage efter loven. Den gældende lovs bestemmelser om underretning og klageadgang giver en meget stor kreds af borgere muligheder for at komme frem med deres synspunkter. Der er derfor heller ikke, så vidt jeg kan se, den store forskel mellem bestemmelserne i den gældende lov og den tankegang, som forslagsstillerne har.

Som nævnt mener jeg, at en del af de synspunkter, der ligger i forslaget til folketingsbeslutning, er imødekommet med forslaget til ændring af miljøbeskyttelsesloven, og en del vil kunne tages op i forbindelse med folketingets behandling af produktvurderingsspørgsmålet. I det omfang forslaget går videre end dette, så vil regeringen ikke kunne medvirke ved dets gennemførelse. Men jeg tror, en drøftelse i udvalget af nogle af de punkter, der er nævnt, vil kunne være nyttig.

Jeg skal herefter vende mig til forslaget til folketingsbeslutning fra det radikale venstre om nedsættelse af et udvalg vedrørende miljølove m. v.

Mens VS' forslag til folketingsbeslutning udelukkende anskuer problematikken fra en bestemt side, så anskuer det radikale venstres forslag problematikken fra den stik modsatte side. Dette forslag tager sit udgangspunkt i virksomhedernes og grundejernes forhold. Forslaget sigter mod at gøre administrationen af miljølovgivningen i videste forstand lettere for erhvervslivet og for de ejere af fast ejendom, hvis forhold berøres af denne lovgivning.

Det er derfor også ganske konsekvent, når det i bemærkningerne til forslaget fra det radikale venstre anføres, at sådan et udvalg ud over repræsentanter for miljøministeriet skal bestå af repræsentanter for erhvervslivet, hvorimod der ikke er stillet forslag om, at f. eks. kommuner og amter, for slet ikke at tale om naturfredningsforeninger, miljøgrupper m. v., skal være med i udvalgsarbejdet.

Mens baggrunden for forslaget således ikke efterlader nogen tvivl, er det noget mere

uklart, hvor bredt et sigte forslagsstillerne forestiller sig et udvalgsarbejde om dette emne skal have.

Det siges i bemærkningerne til forslaget, at det radikale venstre har en afgjort positiv holdning til miljølovgivningens hensigt. Det, der lægges op til at ændre, er alene den administrative side af sagen.

Så vidt jeg kan se, kan de administrative problemer ligge på tre niveauer. For det første kan der være tale om, at de administrative bestemmelser i lovgivningen ikke er hensigtsmæssigt udformet. For det andet kan der være tale om, at de centrale statslige myndigheder – først og fremmest miljøministeriet, men også de centrale ankenævn – ikke fungerer administrativt tilfredsstillende. Det drejer sig i praksis om udfærdigelse af bekendtgørelser, cirkulærer m. v. samt om den praksis, der følges ved afgørelse i ankesager. For det tredje kan der være tale om den løbende daglige administration, der jo i praksis først og fremmest varetages af amter og kommuner.

Ser vi på det første spørgsmål, nemlig lovgivningens indretning, så er det et gennemgående træk i den megen lovgivning, der de sidste 5-6 år har været gennemført på dette område, at den har sigtet mod en forenkling af administrationen. Denne forenkling er bl. a. opnået ved at nedlægge særlige myndigheder inden for de forskellige områder, f. eks. sundhedskommissioner og byudviklingsudvalg, og lægge afgørelserne over til amtsråd og kommunalbestyrelser, således at det efterhånden hører til sjældenhederne, at det ikke er kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, en borger skal henvende sig til på disse områder. Denne linje vil blive videreført med det forslag til ændring af naturfredningsloven, som vil blive fremsat senere på folketingsåret. Her vil fredningsplanudvalgene blive foreslået nedlagt og deres opgaver overført til amtsrådene.

Der er dog to forhold, der medfører en komplicering af administrationen. Det ene er, at lovgivningen i stadig stigende omfang er udformet således, at offentligheden inddrages i forberedelserne til de beslutninger, der træffes af de offentlige myndigheder. Det andet er, at der gennem ankeforskrifter, regler om aktindsigt m. v. gives den person, hvis forhold er til afgørelse, en bedre retsstilling. Men betalingen for den øgede demokratisering

[Miljøministeren]

ring og denne øgede retssikkerhed er en langsom og til tider mere besværlig sagsbehandling.

Hvis vi herefter ser på det andet niveau, nemlig først og fremmest den virksomhed, som ministeriet udøver, så vil jeg indledningsvis sige, at der, så vidt jeg ved, ikke i de år, miljøministeriet har eksisteret, er udsendt én bekendtgørelse, ét cirkulære eller én vejledning, som ikke forinden har været forhandlet med de berørte erhvervsorganisationer, kommunale organisationer m. fl., og i langt de fleste tilfælde er der opnået enighed om disse bestemmelsers udformning. Jeg mener således ikke, det er korrekt at hævde, at denne del af administrationen gennemføres uden forståelse for det praktiske erhvervslivs problemer.

Hvad angår det tredje niveau, nemlig den løbende administration af disse love, som jo fortrinsvis sker i kommuner og amter, så har jeg ingen grund til at betvivle, at de folkevalgte og deres embedsmænd fuldt ud forstår at administrere lovene i en rimelig balance mellem de forskellige hensyn, som skal varetages.

Når dette er sagt, vil jeg dog tilføje, at jeg er ikke så naiv at tro, at der ikke er mangler i ministeriets administration – det er der naturligvis, således som der altid vil være i enhver større administration. Vi er i miljøministeriet – og jeg er som miljøminister – til stadsighed opmærksomme herpå. Det, som vi særlig må være på vagt over for, er faren for overstyring og risikoen for, at administrationen bliver for nidkær. Der foregår da også en løbende justering af praksis og ændringer af cirkulærer og vejledninger inden for ministeriets område netop for at sikre, at administrationen tilpasses udviklingen, efterhånden som de forskellige reformer køres ind.

Jeg kan imidlertid ikke lade være med at sige, at den holdning, som jeg føler ligger bag det radikale venstres forslag til folketingsbeslutning, lukker øjnene for det centrale problem i miljø- og planlægningslovgivningen, en problemstilling, som måske kan illustreres på følgende måde: alle har det fælles mål, at indgreb i borgernes livsmønster og erhvervsudøvelse skal være så få og så beskedne som muligt, og at det offentlige skal ekspedere sagerne hurtigt og smidigt. Men regering og folketing har jo inden for miljøministeriets område sat sig en række

særlige mål, og for at nå disse mål må vi have bestemmelser for vort miljø og vore levnedsmidler. Og hvorfor så det? Jo, for at den enkelte ikke får fordele på andres bekostning, for at undgå gener og forurening, og for at vi ikke skal ødelægge vore omgivelser og misbruge vore ressourcer. Når disse regler rammer den enkelte, så føles de ofte som begrænsninger, men det kan ikke være et argument for, at vi kan undvære reglerne eller i praksis undlade at tage dem alvorligt. Det er, som om det radikale forslag underkender det mål, som dette høje ting har sat sig, nemlig at sikre, at der i miljøbestemmelserne er en balance mellem bestræbelserne på at opnå eller fastholde en miljømæssigt høj standard og hensynet til at udfolde sig frit i privatliv og erhverv.

Det kan være en farlig holdning at tale i højsteme vendinger om betydningen af de love, som beskytter vort landskab, vort miljø og vort helbred, hvis man ikke har det politiske mod til i den enkelte sag at gennemføre en upopulær afgørelse – en afgørelse, der af erhvervsvirksomheden eller af grundejeren kan føles som et urimeligt indgreb.

Som det vil være fremgået af de bemærkninger, jeg har gjort, finder jeg det ikke påkrævet at nedsætte et udvalg, som foreslået af det radikale venstre. Men naturligvis er jeg villig til i folketingsudvalget at give en orientering om administrationen af miljøministeriets lovgivning på de områder, hvor udvalget finder der er behov herfor, sådan som det hidtil er sket og ofte er sket, og jeg er villig til på dette grundlag at drøfte, om der er behov for andre initiativer end dem, der allerede er iværksat.

Camre (S):

Den eksisterende miljølov skal efter sit indhold revideres i denne folketingssamling, og det væsentlige i det regeringsforslag, vi behandler her, er en udskydelse af denne revision i 3 år. Jeg kan på socialdemokratiets vegne erklære mig enig med ministeren i det ønskelige i, at denne lovgivning først tages op til en mere omfattende revision om 3 år, fordi der, som det også står i bemærkningerne, er et behov for, at man får mere omfattende erfaring for, hvorledes loven har virket.

[Camre]

På indeværende tidspunkt fremsættes der forslag om ændringer på tre punkter.

Det første drejer sig om bestemmelserne om betalingsregler vedrørende spildevandsanlæg. Det er mest teknik, og det skal jeg ikke gøre nogen bemærkninger til.

Det andet er spørgsmålet om, hvorvidt en klage over et bygge- og anlægsarbejde skal kunne virke udsættende på et sådant arbejde. Det kan jo undertiden påføre den, der måtte ønske at bygge, nogle ubehageligheder at skulle vente, indtil en klage er endeligt behandlet. På den anden side kan man sige, at hvis vi ikke havde denne udsættelse, så ville det være temmelig virkningsløst at klage. Efter dette forslag fastholder man som princip adgangen til at udsætte et bygge- og anlægsarbejde, men man skaber en mulighed for, at der i tilfælde, hvor der foreligger særlige omstændigheder, kan gives en dispensation, således at et arbejde altså kan gå i gang.

Den væsentligste ændring i forslaget er ændringen af tavshedspligtens omfang. Det er sådan, at den tavshedspligt, der er bygget ind i den eksisterende lov, er meget omfattende, således at folk, der i kraft af deres arbejde har fået viden om miljømæssige problemer, ikke må oplyse andre herom. Denne bestemmelse er uden tvivl alt for vidtgående. Efter det foreliggende forslag ændres tavshedspligten, således at det nu kun er egentlige driftshemmeligheder, produktionshemmeligheder, der ikke må viderekommunikeres ud til uvedkommende.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke ministeren for redogørelsen for udbygningen af miljøadministrationen såvel i staten som ude i kommunerne og kan på socialdemokratiets vegne give tilslutning til, at vi nu nøjes med at gennemføre denne meget begrænsede revision af loven.

Jeg vil gerne samtidig gøre bemærkningerne her om tavshedspligtsbestemmelserne gældende også for forslaget til lov om ændring af lov om levnedsmidler. Det er en parallelændring, der sker i denne lov som den eneste revision af den, og også det kan jeg give tilslutning til.

Videre vil jeg gerne gøre nogle enkelte bemærkninger til de to beslutningsforslag, vi behandler.

Hvad angår beslutningsforslaget om nedsettelse af et udvalg angående miljølove, fremsat af medlemmer af det radikale ven-

stre, skal jeg her i alt væsentligt henvise til de bemærkninger, som miljøministeren gjorde for et øjeblik siden. Der er næppe grund til at føje ret meget til. Jeg vil kun sige, at når man tager et nyt område op og udbygger en administration, der i dag er ganske omfattende, så kan der naturligvis opstå gnidninger, der kan opstå problemer, og det er vel naturligt, at der vil være kanter, som man skal have slebet af, men dels er det jo ikke muligt for os her i huset at sidde og bestemme i detaljer, hvorledes amter og kommuner skal administrere i den enkelte konkrete sag, dels tror jeg, at mangel på erfaring og vanskeligheder ved kapacitetsmæssigt at dække hele det store område kan have været årsag til, at det ind imellem måske har været lidt besværligt at få en sag behandlet ude omkring.

Jeg tror, det er forhold, som vi i løbet af de følgende tre år vil få en større viden om. Jeg har forstået, at man løbende arbejder med at kortlægge disse problemerovre i ministeriet og i miljøstyrelsen, og jeg mener, at vi om tre år har et fornuftigt, solidt grundlag for at revidere, hvad der måtte være at revidere på dette område.

Beslutningsforslaget nr. B 10, fremsat af medlemmer af VS, har som hovedindhold et ønske om ikke at vente med en revision, men at gennemføre en revision på en række konkrete områder, som miljøministeren alle har kommenteret her. Jeg vil gerne sige på socialdemokratiets vegne, at vi principielt er enige i de synspunkter, som ligger bag ved VS' forslag. Men de problemer, der har været – miljøproblemer, som har optaget sindene stærkt, ikke mindst i den senere tid – har allesammen været af en sådan karakter, at en revision af loven efter VS' forslag ikke ville have klaret problemerne, ikke ville have ændret væsentligt på dem. Det er igen et spørgsmål om utilstrækkelig viden, ikke mindst i fortiden, og vi kan jo ikke dreje historien baglæns, vi kan kun i dag søge at gøre fortidens skader gode igen på dette område.

Samtidig vil jeg gerne have lov at sige, at denne lovgivning er jo udformet som en rammelovgivning, og der er åbnet muligheder for, at ministeren løbende kan udfylde rammerne og altså udbygge lovens område.

Jeg vil i den forbindelse takke ministeren for oplysningerne om arbejdet med at skabe

[Camre]

en forhåndsgodkendelsesordning for kemiske stoffer. Vi finder, at det er et fuldt betryggende arbejde, fuldt betryggende initiativer, der udfoldes på dette område.

Vi skal nu se nærmere på alle de fire forslag i miljøudvalget. Jeg kan meddele mit partis tilslutning til de af ministeren fremsatte forslag, og jeg håber, at vi igennem udvalgsarbejdet i øvrigt kan snakke os til rette om, hvad der måtte være af ønsker fra andre partier. Jeg tror, det vil vise sig ved en nærmere udvalgsbehandling, at disse ønsker i vidt omfang er dækket ind.

Thorndahl (FP):

Fremskridtspartiet ønsker, som vist alle øvrige partier, at værne om vort miljø og at bekæmpe forureningen. Når jeg i mit indlæg til trods herfor er ret kritisk, er det, fordi det, vi har til behandling, er en ændring af først og fremmest miljøbeskyttelsesloven med udgangspunkt i de erfaringer, vi hidtil har gjort. Loven ønskes bibeholdt som ramme- og bemyndigelseslov, hvad vi principielt er imod, bl. a. med henvisning til, at man herved omgår den tredeling af den offentlige magt, som har været grundlaget for det danske samfunds funktionering siden junigrundloven af 1849. Ramme- og bemyndigelseslovgivningen forårsager en omgåelse af denne grundlæggende tredeling, ved at den udøvende magt i realiteten tillægges lovgivningsmæssig kompetence. Vi vil derfor igen udtrykke betænkelighed ved og modvilje mod ramme- og bemyndigelseslovgivningen.

Miljøministeren ønsker den i den gældende lov forudsatte revision udskudt i 3 år fra 1977-78 til 1980-81, idet ministeren som motivering for udskydelsen anfører, at man gennem en udsættelse vil opnå et bedre erfaringsgrundlag for revisionen. Sådan en betragtning vil naturligvis altid være rigtig – det vil den også være i 1980-81. Man må i hvert fald teoretisk gå ud fra, at folketinget i juni 1973 foretog en objektiv bedømmelse af, hvor lang tid loven skulle virke, før det var hensigtsmæssigt at optage loven til revision. Miljøministeren har derfor igennem sin motivering direkte tilkendegivet, at folketinget ikke vidste, hvad det gjorde, da det i juni 1973 vedtog revisionsbestemmelsen. Denne vurdering skal jeg ikke klandre miljøministeren for. Det er i hvert fald givet, at folketin-

get dengang havde den betydelige saglige mangel, at fremskridtspartiet ikke var repræsenteret.

Miljøministeren har på grund af den foreslåede udskydelse kun ønsket at foreslå i princippet tre ændringer, dels vedrørende en udvidelse af lovens § 27-bestemmelser om betaling til spildevandsanlæg, dels vedrørende ankers opsættende virkning for igangsættelse af bygge- og anlægsarbejder og dels vedrørende lovens bestemmelse om tavshedspligt.

Fremskridtspartiet vil i udvalget sagligt bistå ved gennemgangen og behandlingen af disse forslag, som vi også umiddelbart kan se motiveringen for. Hoveddelen af min tale skal jeg imidlertid anvende til at kommentere miljøbeskyttelsesloven, som den efter vor opfattelse hidtil har virket, med henblik på at stille en række ændringsforslag.

Det er i øvrigt naturligt ved en anledning som denne at gøre status over, hvorledes en så betydningsfuld lov som miljøbeskyttelsesloven egentlig har virket, siden den blev sat i kraft den 1. oktober 1974. Det, der har chokeret mig mest i denne forbindelse, er at konstatere den grad af ligegyldighed, myndighederne udviser over for en række bestemmelser i loven og i medfør af loven. Jeg er i den senere tid bl. a. med udgangspunkt i miljøbeskyttelsesloven blevet stillet over for følgende spørgsmål: ja men er det da kun borgerne, der skal overholde lovgivningen, hvorfor skal myndighederne ikke? Og det er et spørgsmål, som jeg i dag ikke har argumenter til at afvise, tværtimod har jeg kendskab til en række konkrete afgørelser i sager, der vil kunne bekræfte spørgsmålet.

Et meget væsentligt element i miljøbeskyttelsesloven er de primærkommunale spildevandsplaner, der vel på landsbasis vil indebære investeringer af størrelsesordenen 10 mia kr. Grundlaget for disse kolossale investeringer skal efter miljøbeskyttelsesloven være de af amtsrådene og hovedstadsrådet udarbejdede recipientkvalitetsplaner. Disse planer vil efter lovens forudsætninger være et meget afgørende redskab til at sikre en optimal udnyttelse af de investerede midler og en optimal forbedring af vore recipienter, en sammenhæng, som efter min bedømmelse er særdeles rigtig.

I et cirkulære af 17. april 1974 fastslår ministeriet, at amtsråd og hovedstadsråd skal

[Thorndahl]

have disse recipientkvalitetsplaner udarbejdet senest den 1. juli 1975, i hvert fald foreløbige recipientkvalitetsplaner.

I et i maj 1977 udkommet »Nyt fra miljøstyrelsen« vedrørende revision af spildevandsvejledningen siger man da også – jeg citerer:

»Amtsrådene og hovedstadsrådet har på grundlag af recipientundersøgelser og kortlægning af forureningskilder udarbejdet foreløbige recipientkvalitetsplaner. Kommunernes spildevandsplaner er under udformning og behandling.«

Det gælder i hvert fald for så vidt angår hovedstadsrådet, i hvis område knap 40 pct. af dette lands befolkning er bosiddende, at det, til trods for at ministeriets frist således er overskredet med mere end 27 måneder, og til trods for at vandområderne i hovedstadsregionens område på forhånd hørte til blandt de bedst undersøgte, endnu ikke har udarbejdet de væsentligste recipientkvalitetsplaner for sit område, nemlig planerne for de marine områder. Hovedstadsrådet har ligefrem på et møde den 24. juni i år direkte vedtaget at behandle og godkende spildevandsplaner uden at have tilvejebragt det i miljøbeskyttelsesloven forudsatte nødvendige beslutningsgrundlag, nemlig recipientkvalitetsplanerne. Ifølge miljøministeriets bekendtgørelse nr. 174 af 29. marts 1974 skulle samtlige primærkommuner have udarbejdet og afleveret deres spildevandsplaner senest 1. oktober 1976. Der er, selv mere end et år efter, at denne frist er udløbet, stadig væk kommuner, der ikke har udarbejdet spildevandsplanerne, og vi ved, at kun halvdelen af vore kommuner havde afleveret spildevandsplanerne, da miljøministerens frist var overskredet med et halvt år.

Jeg skal ikke kommentere de kommunale myndigheders mange dårlige undskyldninger og bortforklaringer, de er aldeles uinteressante, så længe borgere og virksomheder i dette land ikke på samme måde som myndighederne kan tillade sig at se bort fra tidsfrister og krav, som stilles af folketing og regering.

Der er i forbindelse med miljøbeskyttelsesloven sagt mange kønne ord om nærdemokrati, om borgermedindflydelse, og i miljøministeriets cirkulære af 17. april 1974 om spildevand har man såmænd om nærdemokratiet bl. a. sagt, og jeg citerer:

»Ud over denne obligatoriske indkaldelse vil det ofte være hensigtsmæssigt at inddrage såvel disse organisationer og myndigheder som berørte erhvervsvirksomheder og grundejere i arbejdet med spildevandsplanlægningen på et så tidligt tidspunkt som muligt. Der skabes herved mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan skaffe sig oplysninger som grundlag for en total betragtning over de private og samfundsøkonomiske virkninger af alternative løsningsmuligheder. Denne inddragen på det tidlige stadium er navnlig af betydning ved udarbejdelsen af spildevandsplaner, men også i arbejdet med projekter . . . vil et sådant samspil kunne etableres og være af stor saglig værdi for såvel myndighederne som borgerne.«

Det lyder jo egentlig vældig kønt, men skal man lægge den administrative praksis, som miljøministeriet hidtil har anvendt, til grund, må der være mange embedsmænd i ministeriet, der i dag ærgrer sig over, at nogle unge himmelstormere i sin tid har indført sådan noget nærdemokrati i miljøbeskyttelseslovgivningen, fy da! Når borgerne læser miljøministeriets tilkendegivelser om nærdemokrati og borgermedindflydelse, er det da naturligt, at borgerne også tror, ministeriet mener det alvorligt, og at disse tilkendegivelser har reel betydning.

Vi har igennem de sidste par år oplevet, at miljøministeriets tilkendegivelser om nærdemokrati i praksis ikke har større virkning over for borgernes retsstilling end den ikke-angrebstraktat, som Danmark indgik med Tyskland i slutningen af 1930'erne. Onde tunger siger ligefrem, at borgernes alternative forslag udarbejdet på baggrund af miljøbeskyttelseslovens tilkendegivelser om nærdemokrati ikke har nogen chance i miljøministeriet, hvis den pågældende primærkommune er afvisende over for borgerne, helt uanset om borgernes alternative forslag sagligt set – det var jo det, man talte om – er langt bedre end kommunens forslag.

Vi kan således i nøjagtig den samme slags sag i to nabokommuner se to diametralt forskellige løsninger godkendt af miljøstyrelsen på trods af borgernes indsigelser, hvis de onde tunger da har ret. Et passende udtryk, hvis det er rigtigt, for den reelle værdi af nærdemokratiet og af værdien af ankeinstitutionen i miljøbeskyttelsesloven.

[Thorndahl]

Jeg vil med et eksempel vise, hvorledes den administrative sammenhæng i hvert fald i ét tilfælde har været, det er fra Køge kommune, og sagen er behandlet både af hovedstadsrådet og af miljøstyrelsen. En af virksomhederne ved Køge havde fået tilladelse til at fordoble afledningen af sit spildevand, der gennem et åbent og utæt bassin førtes urenset ud i Køge Bugt. Spildevandet var af en sådan karakter, at det lejlighedsvis kunne dræbe fisk selv ved en fortynding på 5. Det skal endvidere bemærkes, at virksomheden oppumper vand direkte på samme grund, og at det i hvert fald ikke kan udelukkes, at virksomheden således oppumper spildevand, der er sivet ud gennem bassinets utætte bund. Tilladelsen til udledning af det urensede spildevand i Køge Bugt blev dog givet med det forbehold, at man, såfremt man senere måtte konstatere alvorlige skadevirkninger som følge af spildevandsudledningen, ville stille krav til rensningen. For fuldstændighedens skyld synes jeg lige, man skal bemærke her, at der er ingen, der vidste – det blev der nemlig spurgt om – hvad der egentlig menes med alvorlige skadevirkninger.

Omtrent samtidig behandledes en ansøgning fra vel en snes lodsejere, der meget gerne ville spare sig selv og samfundet for nogle penge ved at føre deres tagvand til nogle faskiner og derved spare udgifter til en regnvandskloakering. Nu kan der overhovedet ikke – jeg kender det i hvert fald ikke – findes noget mere harmløst end regnvand, der falder på nogle husstandes tage. Det kunne naturligvis heller ikke volde problemer at imødekomme et så fornuftigt borgerønske, ville enhver borger i dette land umiddelbart synes, men nej, dette fuldstændig harmløse regnvand måtte skam ikke komme ned i jorden, man ville – åbenbart med djævelens vold og magt – fra myndighedernes side gennemtvinge en fuldkommen unødvendig kloakering. Denne sag, der kørte samtidig med den anden, sammenholdt med tilladelsen til at udlede urenset, giftigt spildevand i Køge Bugt, er god at få forstand af. Sammenligningen er en god illustration af miljøbeskyttelseslovens hverdag.

Samtlige eksisterende spildevandsanlæg kan efter lovens § 19 fortsat anvendes og kan alene påbydes nedlagt efter lovens § 25, hvor myndighederne i det konkrete tilfælde direk-

te har påvist, at det pågældende spildevandsanlæg ikke fungerer miljømæssigt forsvarligt.

Loven er her fuldstændig klar og entydig, men ikke desto mindre krænktes den retsbeskyttelse, som borgerne hermed har i henhold til miljøbeskyttelsesloven, ved, at man i forbindelse med lovens § 21- og § 22-sager også gennemtvinger, at anlæg, der er omfattet af § 19, og som efter loven alene kan nedlægges eller forbedres ved § 25-påbud, beslutes nedlagt.

En række anlæg, som fungerer fuldt tilfredsstillende, gennemtvinges således nedlagt på denne måde og efter min opfattelse direkte i strid med lovens bestemmelser. På denne måde gennemfører man altså ressourcespild hvert år i størrelsesordenen i hvert fald 100 mill. kr.; det er jo ikke rimeligt i betragtning af, at vi har en række økonomiske problemer.

Skal anke af spildevandsplaner og spildevandsanlæg virkelig have nærdemokratisk betydning, skal borgerne naturligvis også kunne anke over udgifterne hertil og vel også over udgiftsfordelingen. Vi ønsker derfor, at kommunernes afgørelse efter lovens § 27 i sin helhed kan indbringes for overordnede myndigheder.

I den forbindelse skal jeg meget stærkt pointere, at fremskridtspartiet lægger væsentlig mere vægt på, hvad borgerne i denne forbindelse har sagt og siger, end på udtalelser fra Kommunernes Landsforening.

Der tales i dag med rette meget om at spare på eller økonomisere med ressourcerne. Det tilsiger vor økonomiske situation simpelt hen. Det er mig derfor helt ubegribeligt, at man fortsat rundt i dette land hælder eller smider den ene million kroner efter den anden væk til fuldkommen meningsløse og unødvendige spildevandsanlæg i sommerhusområder og i tyndt bebyggede landsby-samfund. Jeg har endnu ikke hørt blot et eneste virkelig kvalificeret argument for at prioritere kloakeringen af disse områder så højt op, som tilfældet er i dag, i betragtning af, at vi jo virkelig fortsat har mange reelle og virkelig påtrængende forureningsproblemer. Jeg forstår det simpelt hen ikke; ministeren kan måske fremkomme med en saglig og objektiv forklaring på, hvorfor vi skal bruge 2-3 mia kr. til disse formål, som efter min bedste overbevisning er helt unødvendige. Tværtimod er der meget, der tyder på, at

[Thorndahl]

jordmiljøet langt bedre end vandmiljøet er i stand til at optage og nedbryde almindeligt husspildevand.

Jeg skal slutte af med nogle korte bemærkninger vedrørende de to beslutningsforslag.

Med hensyn til det af det radikale venstre fremsatte beslutningsforslag kan jeg på fremskridtspartiets vegne sige, at det kan vi da godt se noget fornuftigt i, hvis det i øvrigt er sådan, at udvalget bliver effektivt og det kommer til at arbejde og det ikke med det samme lader sig kujonere af nogle letkøbte administrative betragtninger. Hvis de forudsætninger er i orden, vil vi meget gerne være med til at støtte det radikale venstres forslag.

Med hensyn til venstresocialisternes forslag må vi sige, at de intentioner, der ligger i forslaget, efter vor opfattelse er indeholdt i den eksisterende lovgivning.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege vor positive indstilling til forureningsbekæmpelsen til trods for disse noget kritiske betragtninger.

Kristen Østergaard (V):

Venstre er enig med miljøministeren i, at det kan være hensigtsmæssigt at udsætte miljølovens revision i 3 år. Derfor kan vi give tilslutning til dette hovedpunkt i forslaget. De 3 år eller tiden skal så vise, om det i det hele taget er nødvendigt med en såkaldt hovedrevision af loven.

Det er et spørgsmål, om det ikke er bedre løbende at gennemføre ændringer af loven, efter som praksis og virkeligheden gør det påkrævet, sådan som tilfældet er med de forslag til ændringer af miljøloven, som vi nu her behandler.

Venstre er bekendt med, at der flere steder i landet har været store problemer med betalingsregler og betalingsbidrag til kloak- og spildevandsanlæg, og venstre vil derfor gerne være med til at ændre loven sådan, at disse problemer forenkles og formindskes, således at disse spildevandssager ikke skal forekomme urimelige for borgerne. Men samtidig lægger venstre vægt på, at de nye regler og de nye bestemmelser kan godkendes af de kommunale myndigheder, som fortsat står i forreste linje, når det drejer sig om administration af miljølovens bestemmelser.

De foreslåede ændringer af miljøloven er jo meget teknisk betoned, og hvorvidt de

afhjælper de problemer på en rimelig måde uden yderligere oppustning af administrationen, kan man ikke af forslagsteksten bedømme uden videre.

Venstre vil derfor forbeholde sig sin stilling til de enkelte paragraffer i forslaget, til vi har været igennem udvalgsbehandlingen. Vi mener, at disse forslag, så uoverskuelige de kan være, trænger til en grundig udvalgsbehandling. Venstre giver altså tilslutning til forslagens hovedformål og foreløbig udvalgsbehandling.

Forslaget om ændring af loven om leynedsmidler m. v. er jo kun at betragte som en ajourføring i forhold til den foreslåede ændring af miljøbeskyttelsesloven.

Hovedændringen, om tavshedspligten, som her skal gøres parallel med det, der foreslås i miljøbeskyttelsesloven, er en af de ting, vi også vil se nøjere på under udvalgsbehandlingen, men i øvrigt har jeg ikke yderligere bemærkninger til dette lovforslag.

Dernæst kommer jeg til det radikale forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg angående miljølove m.m. Dertil vil jeg gerne sige, at venstre har sympati for forslaget om et udvalg til formindskelse af administrative gener. Man kunne måske tilføje, at hvis det endda kunne lade sig gøre med nedsættelsen af et udvalg, så var det jo let. Vi kan også bekræfte, at store dele af befolkningen er noget fortørnede over den forekommende store administration på miljøområdet. Men selv med denne sympati kan man da ikke frigøre sig fra tanken om, at et sådant udvalg måske endogså kan forøge administrationen. Det fremgår ikke af teksten eller bemærkningerne til forslaget, men det vil vi gerne høre nærmere om i udvalget. Venstre vil forholde sig neutralt over for forslaget, indtil vi har hørt udbygget motivering for det i udvalget, og så vil vi til den tid tage stilling til det derudfra.

Angående det forslag til folketingsbeslutning om revision af miljøloven, som venstresocialisterne har fremsat, kan jeg helt henholde mig til de bemærkninger, som miljøministeren kom med til indledning: en gennemførelse af forslaget vil jo betyde en omfattende revision af miljøloven. Men jeg finder det overflødigt at kommentere forslagens principper på nuværende tidspunkt, fordi jeg på venstres vegne allerede har givet tilslutning til, at miljølovens egentlige revision udsættes

[Kristen Østergaard]

til samlingen 1980-81, og i konsekvens af denne tilslutning må venstre naturligvis afvise dette forslag.

Annelise Gottfredsen (KF):

I betragtning af den forholdsvis korte tid, loven om miljøbeskyttelse har fungeret, og det relativt spinkle erfaringsmateriale, der endnu ligger til grund for behandling af dette store og væsentlige område, kan det være rimeligt at anbefale at følge lovforslagets ønske om at udsætte revisionen af loven fra folketingsåret 1977-78 i 3 år til 1980-81. Hovedparten af de mange forhandlingsparter har, som det fremgår af bemærkningerne, tilkendegivet accept af en sådan udskydelse, som må forventes at give et bedre endeligt resultat, selv om der allerede nu har vist sig behov for ændringer.

Det konservative folkeparti kan derfor give tilslutning til den foreslåede udsættelse. På enkelte områder har man fundet en revision rimelig allerede nu. I § 1 foretages således en ønskelig justering af de principper, hvorefter fordeling af udgifter til virksomhedernes spildevandsudledning til det kommunale kloaknet kan foretages. Bemærkningerne nævner, at fastlæggelse af nærmere retningslinjer, som der kan være behov for, vil blive drøftet med de kommunale organisationer og erhvervsorganisationerne. Også dette kan vi tilslutte os. Vi finder det endvidere positivt, at der med denne lov åbnes mulighed for at give virksomheder chancen for at påbegynde et byggeri, selv om miljøklagesag er rejst. Det er nu muligt at undgå urimelige opsættelser, hvor, som bemærkningerne nævner, virksomhedernes muligheder for at opfylde indgåede forpligtelser kan påvirkes særlig ugunstigt af forsinkelse, med risiko for et ekstraordinært stort tab. Også denne lovændring kan vi tilslutte os.

Det er med større betænkelighed, vi har registreret ministerens tanker om at lempe den tavshedspligt, som ifølge den nugældende lov under ansvar efter straffeloven forpligter myndigheder og personer, der udfører opgaver, til over for alle uvedkommende at hemmeligholde, hvad de gennem deres arbejde bliver vidende om. Selv om det er rimeligt, at befolkningen får oplysning om miljø-sager, og selv om den nugældende lovs tavshedsregler er en indskrænkning i forhold til

de almindelige regler om offentlighed i forvaltningen, må man dog erindre sig, at virksomhederne har ubegrænset oplysningspligt over for miljømyndighederne, hvilket nødvendiggør regler, der pålægger myndighederne fortrolighed efter virksomhedernes skøn. I konkurrenceforhold er jo netop oplysninger til miljømyndigheder om virksomhedens indre forhold af uhyre ømtålig art.

I bemærkningerne til lovforslaget udtales, at virksomhederne i konkrete sager kan drøfte, hvilke oplysninger de selv mener bør hemmeligholdes, og herigennem få indflydelse på afgørelser. Dette må anses som et minimum af hensyn til erhvervslivets konkurrencebetingelser, og vi er som sagt meget betænkelige ved den udformning, som lovforslaget her har fået. Men lad os nu se på det i udvalget og prøve at nå til et fornuftigt resultat.

Disse sidste bemærkninger gælder også de tilsvarende bestemmelser i lovforslaget om ændring af lov om levnedsmidler, som vi i øvrigt kan tilslutte os.

Jeg vil herefter vende mig til det radikale forslag om nedsættelse af et udvalg. Vi er ikke umiddelbart overbevist herom. Vi finder ikke, at det for så vidt er påkrævet med et sådant udvalg, og vi har jo her i dag ministerens ord for, at ministeren til enhver tid vil møde og give samråd i udvalget og drøfte spørgsmål i forbindelse med miljølovgivningen. Men også dette vil vi kunne drøfte i udvalget.

Endelig vil jeg om det venstresocialistiske forslag sige, at det er af en karakter, der vil medføre en så grov stækkelse af erhvervslivet, at vi må afvise det.

Prehn (CD):

CD er positive over for lovforslag nr. L 26 [om miljøbeskyttelse] og L 27 [om levnedsmidler], men vi vil gerne i de kommende udvalgs møder have en vurdering af, hvilke konsekvenser lovforslagene kan have over for vel nok især mindre virksomheder og ikke mindst landbruget, og ud herfra afgøre vor endelige stillingtagen. At man i visse tilfælde gør det lettere for de små virksomheder at eksistere, har naturligvis ingen betydning, hvis man på den anden front besværliggør deres eksistens.

Det af de radikale fremsatte beslutningsforslag nr. B 8 [om nedsættelse af et udvalg

[Prøhn]

ang. miljølove] indeholder et sigte, som vi kan have stor sympati for; vi vil da også under det kommende udvalgsarbejde deltage i en seriøs behandling af dette forslag.

Beslutningsforslag nr. B 10 [om revision af miljøloven], fremsat af venstresocialisterne, kan vi ikke medvirke til.

Ole Henriksen (SF):

De vigtigste elementer i forslaget til lov om miljøbeskyttelse er bestemmelsen om udskyldelse af revision af miljøloven til 1981, og dette forslag har som baggrund, at ministeren mener, at loven i alt væsentligt virker godt, og at der ikke er tilstrækkeligt erfaringsmateriale for nærværende til at begrunde en egentlig lovrevision.

SF er meget skeptisk over for dette standpunkt. Vi vil derfor i udvalget meget omhyggeligt gennemgå den redegørelse fra miljøstyrelsen, der ligger til grund for ministerens holdning, samt de svar, de såkaldte forhandlingsparter har givet på redegørelsen. Det er muligt, at denne meningsudveksling kan overbevise os om, at ministeren har ret, men der skal ikke være nogen tvivl om, at vi skal overbevises først.

Den næste vigtige bestemmelse i lovforslaget vedrører spørgsmålet om tavshedspligt. SF er principielt tilhænger af den størst mulige åbenhed omkring samfundsanliggender og anser åbenheden i miljøspørgsmål for at være et vigtigt led i miljøbeskyttelsen. Vi er derfor tilhængere af ministerens forslag og håber, at vi kan komme noget videre, end han her forsigtigt har foreslået.

Med hensyn til forslaget til lov om ændring af lov om levnedsmidler vil vi sige, at også her er det tavshedspligten, som jeg lige har omtalt, som vi er bekymrede over, og jeg skal endvidere gøre opmærksom på, at vores tilslutning til forslaget om ændringer af paragraffen om statens levnedsmiddelinstitut ikke må tages til indtægt for den opfattelse, at vi støtter centralisering af levnedsmiddelkontrollen ude i landet, som ministeren hidtil er gået ind for.

Hvad angår det radikale forslag til folketingsbeslutning nr. B 8 om nedsættelse af et udvalg angående miljøloven, har vi ikke noget imod, at regeringen nedsætter et udvalg for kritisk at gennemgå administrationen på et veldefineret og konkret område, i dette

tilfælde miljøministerens område. Det er tidligere gjort med held, og jeg tænker her på fordelingen af opgaver mellem kommuner og amter.

Men der er et men ved det her. Vi synes, at det er vel voldsomt at fremsætte et forslag til folketingsbeslutning om et spørgsmål, der formentlig kunne være klaret gennem en forhandling i miljøudvalget. Skal der foretages en sådan undersøgelse – og det ser vi som nævnt gerne – skal resultatet ikke være givet på forhånd, sådan som det rent faktisk er tilfældet i hr. Svend Haugaards tekst. Vi er tilhængere af en forenkling, og vi vil gerne støtte, at der foretages en undersøgelse. Men vi må altså lige se undersøgelsen, før vi drager nogen konklusioner.

Om VS' forslag til revision af miljøloven kan jeg sige, at vi finder, at det er nyttigt, at VS har fremsat dette forslag, som muliggør, at man drøfter ændringer af miljøloven, som går ud over dem, ministeren har foreslået. De principper, VS lægger frem i selve forslaget, kan vi tilslutte os; det gælder princippet om at skabe større åbenhed omkring produktionsprocesserne, det gælder princippet om at sikre miljøhensyn gennem forhåndsgodkendelser, det gælder princippet om, at forurenere selv skal betale, og det gælder princippet om at udvide kredsen af klageberettigede. Det går SF som nævnt ind for, og vi vil i udvalget arbejde for, at disse principper indarbejdes i lovgivningen med større styrke, end tilfældet er.

Vor sympati for beslutningsforslaget kan ikke helt udstrækkes til de bemærkninger, som ledsager forslaget. Vi synes nok, at der er nogle ret urealistiske betragtninger i disse bemærkninger. Men på dette område vil vi bare forbeholde os at gå selektivt til værks, når vi skal drøfte bemærkningerne.

Jørgen Jensen (DKP):

Indtil nu har der i debatten stort set været tilfredshed med loven; det er, ligesom om man glemmer, at denne miljødebat føres under indtryk af de bitre kendsgerninger, at hver dag bringer afsløringer om misbrug af kemikalier i fødevarerfremstilling, om miljøforurening, og i bevidstheden om, at der hverken lovmæssigt eller administrativt kan gøres noget effektivt for at forhindre, at pro-

[Jørgen Jensen]

fitjagt tilsidesætter selv kendte angreb på folkesundhed og miljø.

Derfor stillede kommunisterne krav om en forespørgselsdebat, og derfor stillede vi også i sommer en række spørgsmål vedrørende bestemmelser om brug af dioxiner for at sikre skærpede bestemmelser. Vi stillede også spørgsmål om, hvad ministeren ville gøre for at få overholdt lovens krav om kontrol med og destruktion af kemikalieaffald. Det gjorde vi ud fra de oplysninger, der var om, at kommuner og amter endnu ikke havde oprettet de nødvendige opsamlingscentraler.

Når ministeren har udtalt, hvad vi også hørte i dag, at det først er i de sidste 10-15 år, at man har erkendt den store fare for miljøforurening, er det jo rigtigt, hvis man mener den brede befolkning og de politisk ansvarlige myndigheder. Men vi er gennem årene blevet advaret af eksperter, og der er mennesker, der gennem generationer har peget på skadevirkningerne fra forureningen. Det kan nævnes, at allerede i 1894 pegede fiskerne på den forurening, sukkerfabrikkerne medførte til skade for fiskeriet. Det er ikke rettet endnu.

Derfor kan kommunisterne ikke se, det er forsvarligt at udsætte en nødvendig ændring af miljøloven og navnlig dens administration yderligere i tre år. Vi kan altså ikke støtte den del af ministerens lovforslag.

Når vi tog vort forslag om en forespørgselsdebat tilbage, var det i forventning om, at debatten i dag kunne gøre det klart, at vi har behov for ændringer navnlig i administrationen af miljøloven, og at vi også har det nødvendige erfaringsmateriale. Men da ministeren åbenbart, at dømme efter de udtalelser, der er kommet i dag, har en anden opfattelse af loven og dens administration og de muligheder, der ligger, er det nødvendigt at komme med nogle yderligere kendsgerninger om situationen.

Miljøloven er en rammelov, og dette skulle give mulighed for løbende at gribe ind i udviklingen, efterhånden som man fik ny viden eller muligheder for det. Men det giver også mulighed for, at der er sket en forflygtigelse af ansvaret, og for misfortolkninger, f. eks. af miljølovens formålsparagraf, stk. 3, hvor der siges:

»Ved bedømmelse af omfanget og arten af foranstaltninger til forebyggelse og imødegåelse af forureningen skal der på den ene side

lægges vægt på de ydre omgivers beskaffenhed og forureningens virkning på disse og på den anden side den samfundsmæssige nytte af den virksomhed, der er nævnt i § 2, og omkostningerne ved beskyttelsesforanstaltninger.«

Det er åbenlyst, at når der tales om samfundsmæssig nytte, er det blevet fortolket først og fremmest ud fra virksomhedernes betingelser for at opretholde produktion og beskæftigelse. Derfor er der givet meningsløse dispensationer, når virksomheder har truet med lukning, hvis der blev påført dem øgede udgifter.

Omkostninger ved beskyttelsesforanstaltninger bruges også ensidigt til en vurdering af, om man kan bevare den hidtidige profitmulighed. Kapitel 5 i loven, der tekstmæssigt giver ministeren en række beføjelser til at fastsætte regler for godkendelse af virksomheder, også kravet om, at den mulige forurener skal dokumentere, at der ikke er tale om forurening, og betale omkostningerne ved denne dokumentation, er tilsyneladende blevet brugt til at sikre, at det er virksomhederne, der selv formulerer oplysninger om forurening og forslag til forebyggende foranstaltninger. Dette kan medføre og har også medført, at offentligheden og de besluttende myndigheder er ført bag lyset.

Junckers Savværk i Køge. Trods advarende oplysninger fra vandkvalitetsinstituttet fik man lov til at fortsætte med at udlede spildevand i Køge Bugt uden nogen biologisk rensning. Begrundelsen var, at miljøstyrelsens bevismateriale for kravet om en biologisk rensning var for svagt. Resultatet er, at hovedstadsrådet nu, hvis man vil sikre en ændring i disse forhold, skal betale millionbeløb for nye undersøgelser, der kan overbevise om, at det krav, der var rejst, var rigtigt.

Den decentralisering, der skulle sikre forøget aktivitet, nærdemokrati og folkelig indflydelse, er blevet til en bremse, fordi man i mange kommuner og amter ikke har kunnet eller villet afsætte de nødvendige midler til ansættelse af eksperter. Det er en helt uhyrlig situation, at vi i dag, hvor vi taler om uddannelsesmæssig overproduktion af dyrlæger og miljøkonsulenter, må notere, at man ikke ansætter det nødvendige antal eksperter.

Den såkaldt folkelige indflydelse i kommuner og amtsråd har desværre også givet mulighed for, at kapitalstærke kræfter og

[Jørgen Jensen]

pressionsgrupper navnlig fra industrien tvinger deres synspunkter igennem.

Jeg vil pege på udviklingen i Silkeborg. Her har kommunen af hensyn til miljøet opført et efter sagkundskabens udtalelser meget effektivt rensningsanlæg for det fra kommunen udledte spildevand. Men for papirfabrikken i Silkeborg, der er den største forurener i området, og som udleder en række skadelige stoffer med spildevand i samme vandområde som kommunen, er der givet dispensation med nedsatte krav, fordi fabrikken truede med lukning og dermed arbejdsløshed for den i forvejen hårdt ramte kommune, hvis man opretholdt krav om den samme rensning for fabrikken som den, kommunen gennemførte. Og når så miljøstyrelseslaboratoriet i Silkeborg åbner munden og taler om vandløbs kvalitet, møder man straks op med krav om, at embedsmændene skal tie stille og lade være med at politisere.

Ministeren stiller foreslag om ændring af § 65 i levnedsmiddelloven om tavshedspligt, og vi må i udvalget undersøge, om denne ændring er tilstrækkelig til at stoppe for de forsøg, der er gjort på – jeg kan nævne Køge – med henvisning til tavshedspligten at true byrådsmedlemmer til at tilbageholde oplysninger om udviklingen omkring B.T.-Kemi.

Derfor kan jeg ikke tilslutte mig det, der har været fremme om, at man skal være forsigtig på dette område. Det er nødvendigt, at åbenheden er til stede, hvis vi skal ændre på forholdene. Vi må også notere, at det først og fremmest er miljøgrupper og faglige organisationer, der har fremholdt problemerne og skabt bevægelse. Jeg skal bare nævne PVC-fabrikken i Skælskør og det røre, der var heromkring. Men det virker ikke befordrende på den aktivitet, som vi tidligere har været enige om var ønskelig, hvis den ikke understøttes af de ansvarlige politiske organer, og de straffebestemmelser, som loven omtaler, har ikke virket afskrækkende. Tværtimod er de bøder, der er givet, nærmere en invitation til virksomhederne om at betale bøder fremfor at investere i rensningsanlæg. Det er svært at forstå f. eks. udviklingen omkring Proms kemiske Fabrik, der nu ligger i Viemose. Siden 1967 har denne virksomhed fået bøde, først en på 5.000 kr., så en på 10.000 kr. og sidst en på 20.000 kr. I 1976 fik man så et statstilskud på 1 mill. kr. til miljøforbedring, og samtidig er den samme virksom-

hed genanmeldt til politiet, fordi den bryder miljøloven.

Kravet må være, at virksomheder, der så groft overtræder miljøloven eller truer med lukning for at undgå investering i rensning, bliver overtaget af staten. Det kan blive dyrt at lade stå til, ikke alene økonomisk for samfundet, men også for folkesundheden og kommende generationers livsmuligheder.

Og hvad skal der så gøres? Ja, det må sikres enten ved lovændringer eller ved tilsagn fra ministeren, at decentralisering af loven ikke hindrer oprettelse af effektivt virkende udøvende og kontrollerende organer med den nødvendige ekspertise.

Jeg vil gerne understrege det sidste, at det er en nødvendighed, at det sikres. Det må også sikres, at det ikke bliver nødvendigt eller muligt for en politisk ansvarlig kommune eller amt at affinde sig med krav fra virksomhederne om nedsatte forureningsbekæmpelseskra v grundet på trusler om firmalukning.

Det må også sikres, at kontrol- og klageinstanser får en reel baggrund for deres arbejde. Det er et rigtigt princip, at det er forureneren, der skal betale, men det må ikke betyde, at det fortsat er forureneren, der bestemmer omfang og indhold af undersøgelser og dokumentation.

Jeg mener også, at miljøankenævnets sammensætning må ændres. Det er der en række sager der allerede har understreget nødvendigheden af. Der må repræsentanter med fra fagbevægelsen, forbrugerrådet og miljøgrupper. Vedrørende det sidste må det også være en understregning af, at det er samfundsmæssigt rigtigt at forsvare miljøet.

De ansatte på virksomhederne må også inddrages i miljøforsvaret. Det kræver adgang til oplysninger. Det kræver beskyttelse mod overgreb fra virksomheden, hvis man udtaler sig. Det kræver også tryghed for, at kravet om miljøforbedringer ikke medfører firmalukninger og dermed arbejdsløshed.

Som sagt ønsker vi ændringer navnlig i administrationen, men vi kan ikke støtte det radikales forslag, med det sigte, der ligger i bemærkningerne. Vi er indstillet på at støtte regeringens forslag, som det ligger her, men jeg mener altså ikke, at det er vidtgående nok. Vi må i udvalget prøve at gøre det bedre, og af det afhænger vores stilling i sidste ende.

[Jørgen Jensen]

Vi kan støtte det forslag, der er stillet af VS, men mener som sagt, at det er nødvendigt, at vi i udvalget ser på en lang række områder og navnlig på administrationen, som ikke har muliggjort, at denne lovs tekst bliver benyttet efter sin hensigt. Den giver også mulighed for misbrug og navnlig formindsker den ansvaret, fjerner det på en sådan måde, at man har mulighed for at spille bolden frem og tilbage mellem kommune, amt og også miljøministeriet.

Honoré (KrF):

Både befolkningen og de politiske myndigheder erkender med stigende styrke, at miljøbeskyttelse er en stor og vigtig opgave for et moderne industrisamfund. På den anden side er miljøbeskyttelse naturligvis økonomisk uhyre krævende, og skal de økonomiske ressourcer, der sættes ind for en stadig forbedret miljøbeskyttelse, udnyttes godt, må der indhøstes administrative erfaringer.

Jeg har hæftet mig ved, at en lang række organisationer, som man har skrevet til, har udtalt sig anerkendende om miljøloven og har udtalt, at de mente, den havde fungeret stort set tilfredsstillende. Det må jeg i hvert fald indtil videre henholde mig til, og på baggrund deraf kan jeg ikke være uenig med miljøministeren i, at en større revision af loven udsættes i nogle år, sådan som bl. a. også Kommunernes Landsforening har ønsket det.

Hvad angår de foreslåede ændringer i lovforslag nr. L 26 om miljøbeskyttelsesloven og lovforslag nr. L 27 om levedsmiddelloven, er de jo overvejende af teknisk karakter, og jeg skal ikke her kommentere disse forskellige tekniske ændringer, men vi vil selvfølgelig se nærmere på dem i udvalget.

Det radikale forslag om et rationaliseringsudvalg er opstået på grund af en udbredt kritik af miljøadministrationen, bl. a. inden for erhvervslivet. Vi havde imidlertid gerne set, at forslagsstillerne havde præciseret, hvad udvalgets kommissorium skulle være. Vi finder, at det er meget bredt udtrykt. Man kan spørge: hvad er f. eks. unødvendige administrative bestemmelser? Man giver jo ikke udvalget nogen hjælp til at finde, hvad det er for bestemmelser, der er tale om, ved blot at kalde dem unødvendige. Unødvendige i henseende til hvad? Men dersom der under ud-

valgsarbejdet skulle komme oplysninger frem, der begrundet, at man tager et sådant skridt som at nedsætte et særligt udvalg, altså at ingen anden løsning er bedre, så vil vi da positivt overveje det.

Det venstresocialistiske forslag derimod, om en dybtgående revision af miljølovgivningen på indeværende tidspunkt, kan vi i konsekvens af det tidligere sagte ikke tilslutte os.

Hjortlund Christensen (DR):

Retsforbundet er altid gået stærkt ind for princippet at skelne mellem, hvad der er samfundets opgaver, og hvad der er den enkeltes og privatlivets opgaver, og her er i sandhed en opgave, som fællesskabet skal løse. Det vil sige, at det er en samfundsopgave af første karat. Som ministeren gav udtryk for, blev befolkningen og myndighederne først i 1960'erne for alvor klar over, at det var nødvendigt at sætte ind over for problemet. Som bekendt er vi altid på vej, og det er min opfattelse, at der på de 17 år virkelig er sket noget positivt. Når en lovgivning opbygges, er det helt naturligt, at befolkningens medleven er til stede, og det er simpelt hen også en nødvendighed.

Som ministeren i øvrigt har givet udtryk for, skal loven optages til revision, og jeg er ganske enig i, at det må være det konkrete erfaringsmateriale, man har brug for ved en sådan revision. Det erfaringsmateriale skal hentes ude hos virksomhederne, og hvis ikke man har det, kan man jo godt sætte sig ned og bruge nogen tid på en revision af denne lovgivning, men når der skal en revision til, er det simpelt hen for at ændre loven til gavn for befolkningen.

Lovforslag nr. L 26 og nr. L 27 om ændring af miljøbeskyttelsesloven og levedsmiddelloven vil jeg gerne give støtte til. Den umiddelbare justering, der ligger deri, kan ikke give anledning til nogen større diskussion.

Jeg vil også gerne give udtryk for mit partis holdning med hensyn til det økonomiske vedrørende miljø. Målsætningen må jo være, at den, som forurener, skal betale og gøres ansvarlig for sine gerninger. Det er i øvrigt et godt princip at være med på den vogn, hvor de økonomiske ting har betydning for, om

[Hjortlund Christensen]

man er positiv eller negativ over for en lovgivning.

Som jeg tidligere har nævnt, er det erfaringsmaterialet, der må ligge til grund for en lovgivnings ændring. I øvrigt må jeg bemærke om VS' forslag, at det giver udtryk for nogle postuler, som er helt uholdbare. Det må nok siges at være et postulat, når der skrives, at miljøstyrelsen varetager industriens interesser. Det må stå for VS' egen regning. Jeg tror ikke, det tjener det formål, som man sigter på, at komme med den slags ting. I øvrigt er miljøloven jo en meget følsom lovgivning, og der er visse grupper i vort samfund, der ønsker at slå politisk mønt heraf, men det er min og mit partis opfattelse, at der her ligger en fællesopgave, en opgave, som vi alle skal indleve os i for virkelig at få noget ud af det miljø, vi ønsker at leve i.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 8 om nedsættelse af et udvalg angående miljølove m. v., hr. Svend Haugaard, har ordet.

Svend Haugaard (RV):

I begge regeringsforslagene er der en række justeringer, som vi stort set mener er fornuftige. Så er der det nye i miljøloven, at det slås fast, at man ikke kan påligne grundejerne større bidrag end de reelle udgifter til udførelse og drift af spildevandsanlæg, og kun de kan komme med, som er tilsluttet anlæget, det finder vi da også særdeles fornuftigt, det er afgjort en rigtig bestemmelse, og måske kunne der være grund til at udvide den til også at gælde renovation, hvor man i en række tilfælde ser, at man opkræver betalingen igennem skatterne og derved altså pålægger dem, der ikke får renovationen afhentet, at betale til de øvrige.

Men ellers er det især bestemmelsen om hemmeligholdelse, som ændres, og det for begge loves vedkommende. Det er muligt, at der med de hidtidige bestemmelser er eksempler på, at det kan virke urimeligt og ikke er rigtig efter lovens hensigt, og det vil vi da gerne se på, men stadig er der jo områder, der skal hemmeligholdes, og tavshedspligt skal indskræpes. Vi vil godt i udvalget drøfte, om dette er tilstrækkeligt dækket ind af §§

152 og 264 b, er det vist, i den borgerlige straffelov.

Vi kan tiltræde, at revisionen udsættes, idet vi ikke mener, at loven som sådan er forkert. Vi må derfor også afvise VS' forslag, som vi nok kan forstå noget af hensigten med, men som vi mener er meget stærkt overspillet.

Det radikale forslag til folketingsbeslutning er fremsat på baggrund af, at vi mener, at loven er rigtig, men at der er noget i administrationen, som ikke er rigtigt.

Jeg beklager, at ministeren ikke var mere positiv, eller skal vi sige var stort set negativ, over for forslaget. Vi skulle nok have lavet en lidt udførligere begrundelse, så var det måske blevet lidt bedre forstået, men den skal jeg så prøve på at komme med nu.

Forslaget til beslutning er, som der står i forslaget, fremsat ud fra en virkelig positiv holdning til love og forordninger under miljøministeriet. Vi erkender det afgjorte behov for ret skrappe fredningslove, miljølove, planlægningslove, levnedsmiddellove osv. og da også i høj grad skrappe bestemmelser med hensyn til sundhedsområdet, men dels er der grund til en gang imellem kritisk at vurdere, om de gener, man påtvinger borgerne, er større end nødvendigt for at opfylde lovens hensigt – den kan vel næppe nogen have noget imod – dels bør man huske, at en for restriktiv politik, som det er svært for mange at forstå formålet med, kan give bagslag i form af uvilje i befolkningen, hvilket varigt kan skade opfyldelsen af de gode hensigter i lovene.

Vi mener, vi har konstateret en række eksempler på, at administrative bestemmelser virker uhensigtsmæssige og urimelige. Jeg vil gerne understrege, at det ikke er med paragrafferne, der er noget galt, men derimod, når lovens hensigt skal udmøntes i cirkulærer og omsættes i administration. Vi mener derfor, at der skal en oprydning til i bestemmelserne, og at der i en række tilfælde kan ske en smidiggørelse.

Vi mener også, at der bør tages væsentligt større hensyn til lokale forhold. Det er, ligesom man ikke rigtig har forstået, at der er ting, der er aldeles påkrævede i København og omegn, men som ikke er så påkrævede i f. eks. Nørre-Snede.

Når man ansøger om tilladelse efter frednings- og miljølove, levnedsmiddelloven,

[Svend Haugaard]

kommuneplanlægninglove osv. og by- og landzoneloven også – jeg ved godt, at den er ikke i denne ministers regie – så er der et utal af myndigheder, man skal henvende sig til. Det er en meget besværlig, en meget langsom administration. Den er kostbar og forsinkende, og den giver en ganske betydelig irritation.

Gang på gang ser vi – jeg har i hvert tilfælde set det mange gange – at der i en given tilladelse fra en af de mange, man skal spørge, står: Der er ikke hermed taget stilling til osv., hvorfor man henviser Dem til også at søge osv. Så kan man begynde forfra, og så får man et svar omtrent ligegyldigt, og så er der stadig væk endnu en, man skal til at søge. Det er ikke særlig praktisk. Kunne man da ikke i hvert tilfælde overveje, skal vi sige et fælles indleveringssted for den slags, en slags administrations supermarked eller sådan noget? Det er overordentlig besværligt for folk, der selv skal finde ud af, hvilken lang runde de skal igennem, og de kan ikke begribe, at det skal tage så uendelig lang tid. Jeg gad vide, om man i de forskellige ministerier egentlig er helt klar over, hvilket antal høringskrav der samlet bliver stillet.

Vi mener altså, der bør ske en begrænsning i det samlede antal høringer samt en betydelig forenkling i administrationen kommune, amt og stat imellem, bl. a. ved at give kommunerne større kompetence i forhold til amtet og amtet større i forhold til ministeriet. Det kunne da aflaste miljøministeriet for en hel masse administration, så man kunne bruge tiden til noget fornuftigere.

Forslaget er ikke specielt kritisk mod miljøministeriets område. Jeg tror, der er adskiligt flere steder, hvor det er nødvendigt at foretage sådan en oprydning, men det er nok naturligt at begynde her, for her er områder, som meget stærkt berører den enkelte borgers og virksomheds interesser. Jeg ved godt, at de griber meget stærkt ind i hinanden. Det er svært at adskille f. eks. miljøministeriet, indenrigsministeriet og boligministeriet. De griber ind over hinanden. Men skulle det udvalg, vi foreslår nedsat, finde ud af under sit arbejde, at der er andre ministerier, det også kan give et godt råd til, var det ikke så dårligt.

Det udvalg, vi ønsker nedsat, eller skal vi sige iværksat, skulle gerne klare sin opgave på ganske kort tid. Vi har altså ikke tænkt, at

det skulle være noget permanent, kun en hurtig oprydning og forenkling og så færdig med det, og hermed er der også svar til venstres ordfører.

Kristeligt folkepartis ordfører spurgte, hvilket kommissorium udvalget skulle have, og hvad man måtte forstå ved »de unødvendige«. Hvad der er unødvendigt, er det vel ikke vores opgave at sige i detaljer. Det må være dette udvalgs opgave med de folk, som er direkte interesserede i de områder, at finde ud af sammen med ministeren, hvordan man kan rådgive ministeriet til at få denne forenkling gennemført.

Vi mener, det er nødvendigt at få praktiske folk fra erhvervslivet med, og det har vi peget på. Vi har ikke det mindste imod, at også kommune, amt, fredningsinteresser osv. bliver repræsenteret. Hvis det kan øge ministerens velvilje, er det helt i orden, men når vi har sagt det andet, skyldes det, at de interesser, som ministeren nævnte, i forvejen har været meget stærkt med i selve planlægningen af lovgivningen, og derfor har vi villet pege på de andre. Jeg kunne også godt tænke mig at pege på sådan noget som en repræsentant for Sammenslutningen af Landsbysamfund, for det er netop dér, det i allerhøjeste grad brænder på.

Jeg havde håbet, at ministeren ville forstå det bedre, end der her blev givet udtryk for. Jeg kan forsikre, at vi lukker ikke øjnene for de centrale problemer. Vi ønsker absolut en meget høj standard, men vi har også øjnene åbne for, at der kan være meningsløse forhold, som ikke gavner sagen, men tværtimod kommer til at skade den i det lange løb.

Da det kneb så meget med forståelsen, er jeg nødt til – det havde jeg ellers tænkt mig at stryge – at tage en del eksempler frem, som viser, hvad det egentlig er, vi tænker på.

Det er spildevandsområdet, hvor der nu længe har været talt om undersøgelser med siveanlæg, mekanisk udspreddning af spildevand på marker osv., og det er endelig sket. Jeg har set rapporterne fra Hedeselskabet, som bekræfter, hvad mange af os ud fra erfaringer vidste i forvejen, nemlig at naturen er en langt bedre selvrenser, end man har antaget. Når det er de rette jordlag, kan man nå meget langt, og det er afgjort, at selvrensning er langt at foretrække fremfor udledning i vandløb, som man så bagefter skal bade i.

[Svend Haugaard]

Alligevel tøver man med at indrømme, at man har været lidt for forsigtig på disse områder. Vi taler om vore vandressourcer. Men har vi da råd til fortsat at lede spildevandet væk fremfor at lade naturen rense det og så have det som grundvand? Det er også i høj grad et økologisk spørgsmål. Det blev nævnt for af en af de andre ordførere, at mange kommuner forlanger, at overfladevand skal bortledes i et særligt kloaksystem fremfor at sive ned. Selv fra jord, der er så tørstig, at den omgående opsuger alt regnvandet, skal det bortledes. Og når det så bliver den tørre tid, forbyder man havevanding. Ja, det er vældig fornuftigt! Jeg mener, man tager alt for lidt hensyn til, hvad det er for en jordbund, man står over for.

Og lige lidt mere om sivebrøndene, hvor der jo er faste regler: 75 m til egen brønd og 300 m til naboens brønd. Det er altså 4 gange så farligt for naboen, som det er for én selv. Men lad os bare nøjes med de 75 m. Nu har vi en række udstykninger i øjeblikket, hvor tidligere landbrug bliver stykket ud til byggegrunde. De bliver ofte på ca. 50 gange 50 m. Hvordan skal man inden for disse 50 gange 50 m anbringe afstanden 75 m mellem brønd og sivebrønd? Det lader sig ikke gøre.

Vandet er pludselig blevet sundhedsfarligt på det tidspunkt, da de tidligere beboere opgiver deres erhverv som landmænd og går over til noget andet, men stadig væk bor på det samme sted. Nu er det sundhedsfarligt. Vel, det er i orden. Så sker der imidlertid det, at man spørger naboen, om man må lægge sivebrønden derind, og får ja til det, og det skal tinglyses. Men så siger myndighederne: nej, det skal være på egen grund. Så må manden sælge sit hus, for det er ikke længere beboeligt. Men så får han den trøst af myndighederne: ja men du kan bare sælge det til feriebolig, for i ferien er det ikke giftigt. Så synes man nok, at tingene begynder at holde op!

Jeg tror, at fordi man ikke har villet indrømme, at naturen er så god til selvrensning, som den i virkeligheden er, har man ofret i hundredvis af millioner kroner på kloakering i spredt beboede områder og i sommerhusområder, hvor det ikke var nødvendigt.

Jeg vil gerne understrege igen, at det er ikke vores ønske, at tingene skal tages let. Når det gælder de virkelige gifte, når det

gælder sådan noget som tunge metaller og den slags ting, er vi helt klar over, at det er ting, der skal tages meget alvorligt. Nok også alvorligere, end man hidtil har taget det, og det er vi parate til. Men når det gælder de mindre farlige ting som husspildevand osv., er naturen ganske god til selv at klare det.

Levnedsmiddelområdet. Da vi fik levnedsmiddeloven vedtaget, mener jeg, det var en forudsætning i debatten her, at det fortrinnsvis var engrosledet, der skulle kontrolleres. Nu har man bestemmelser om, at alle de forskellige fødevarerbutikker 2-4 gange årligt, efter den gruppe, de hører til, skal grundigt kontrolleres, der skal tages prøver, et væld af prøver, så der bliver tilstrækkeligt for de nye-tablerede laboratorier at arbejde med. Og med hensyn til hele laboratorieplanen ved ministeren udmærket godt, at man har været under stærk kritik fra kommune og amt og forskellige andre, ikke mindst med hensyn til benyttelsen af eksisterende ekspertise i de private virksomheder.

Der er også kommet en række skrappe krav til kølediske, adgang til butik osv. inden for især bagerierne, og det kan de store sagens klare, men de små kan ikke, de giver op, drejer nøglen om, og landsbyens sidste bager forsvinder. Som kuriosum kan jeg nævne, at en købmand fik påtale og bødeforelæg, fordi han havde placeret en ølkasse på gulvet i stedet for de forlangte 20 cm over gulvet.

Ser vi på støjområdet, er der en meget kraftig debat med hensyn til støjdæmpende volde, som mange gerne ser sig fritaget for. Og et andet støjområde: Et ledvogterhus på 44 m² blev af DSB solgt til en børnerig familie. Faderen syntes, der var for lidt plads, og så bad han om at få lov til at bygge 20 m² til, men fik nej på grund af støjgener fra statsbanerne.

Jeg kunne nævne eksempel efter eksempel af samme art. Et byggeplankeværk, der skulle stå 2½ måned, tog det 38 timer at opføre; 9 forskellige skulle spørges. Grusindvindingsret: 10 forskellige væsener nåede man frem til og tegning og beskrivelse til dem alle, inden man nåede frem til en bevilling. Eksempel efter eksempel, hvor man kunne forenkle, hvor man kunne skabe mindre irritation uden den mindste skade på det, der er hensigten i lovgivningen, og som vi fuldt ud tilslutter os.

[Svend Haugaard]

Må jeg sige til sidst, at forslaget modtages jo ikke kun har været god, men på den anden side synes jeg, at man må sige, at det i det store og hele giver muligheder. Der har været adskillige, der har sagt, at de meget gerne ville se positivt på det i udvalget. Jeg tror, at når vi fremlægger vores argumentation dér, vil det være muligt at få et flertal for disse synspunkter, og hvis det sker, vil jeg næsten gætte på, at også ministeren vil blive noget mere interesseret i forslaget.

Formanden:

Ordføreren vedrørende forslaget til folketingsbeslutning om revision af miljøloven, hr. Waldorff, har ordet.

Waldorff (VS):

Jeg skal først takke for bemærkningerne til vores forslag fra i hvert fald nogle af partierne og fra ministeren, men vil i øvrigt vente med at komme med kommentarer til bemærkningerne til anden runde og i stedet i første omgang komme med nogle generelle kommentarer til den situation, vi står i, hvor miljøloven skulle have været revideret, men altså ikke bliver det, hvis det går efter ministerens vilje.

Det er en temmelig barok situation, at i det år, hvor miljøloven skulle revideres, ser man på den ene side, at miljøskandalerne accelererer både i udlandet og herhjemme, og samtidig får vi besked fra regeringen om, at der ikke findes et tilstrækkeligt grundlag for en revision af miljøloven. Begrundelsen for, at det ikke er tiden til at foretage en revision, har miljøministeren hentet bl. a. i en række udtalelser fra de organisationer, som man plejer at lytte efter, når der skal tages politiske beslutninger her i landet, Industrirådet f. eks., som siger, at loven stort set fungerer fint, landbrugsorganisationerne, som gerne vil have nogle mindre lempelser, men i øvrigt også nok kan tilslutte sig loven, som den er, miljøstyrelsen, som har en række ønsker om revision, men i øvrigt konstaterer, at loven fungerer nogenlunde hensigtsmæssigt. Det var i hvert fald, hvad de sagde sidste efterår. Om de er kommet på bedre tanker siden da, er svært at sige, men der har været nogle antydninger af, at man faktisk er begyndt at tænke lidt anderledes.

Til gengæld er det karakteristisk, at blandt de organisationer, som man ikke plejer at høre efter, når man skal lave love, er der ikke samme opfattelse af, hvordan miljøloven faktisk har fungeret. NOAH f. eks., som er den organisation, der nok med størst opmærksomhed har fulgt alle de forurenings- og miljøødelæggelsesproblemer, som rammer den brede befolkning, konstaterer, at loven reelt ikke har opfyldt de forventninger, som man fra officielt hold havde stillet til den, og da slet ikke de forventninger, som befolkningen havde fået stillet i udsigt.

Det, vi ser med forslaget om at udskyde revisionen af miljøloven, er, at regeringen og miljøministeren endnu en gang tager bestik af erhvervenes interesser og ignorerer befolkningens interesser. Man opfatter klart nok erhvervsorganisationerne som gode partnere i et fælles spil. Et eksempel på det findes i den nuværende lov om miljøankenævnets sammensætning, hvor kun staten, gennem miljøstyrelsen, og erhvervsorganisationerne er repræsenteret. At man her opfatter erhvervsorganisationernes repræsentanter ikke som udtryk for nogle bestemte interesser, men som faglige eksperter, siger efter vores mening nok så meget om den forståelse, man har af det, som vi andre opfatter som lobbyvirksomhed.

Der er andre eksempler. Ejler Koch, den nye direktør for miljøstyrelsen, finder, at industrien er så fornuftig, at det ikke er nødvendigt at fare frem med bål og brand i forbindelse med de her giftskandaler. Også miljøministeren har ved forskellige lejligheder udtrykt sin tiltro til erhvervslivet og har forklaret om det glimrende samarbejde, der er imellem statsmagten og erhvervsorganisationerne.

VS må konstatere, at denne tiltro og det fine samarbejde siger mere om statsmagten og regeringen, end det siger om industrien. Hvis nogle skulle være i tvivl om holdbarheden af den påstand, må man opfordre dem til at åbne øjnene f. eks. for de løbende giftskandaler, som viser nok så meget om virksomhedernes troværdighed i forbindelse med miljøbeskyttelse.

Vi har nu kunnet konstatere en stribe eksempler på for det første, at virksomhederne graver deres giftaffald ned i hemmelighed. Der er B.T.-Kemi, Cheminova, Kemisk Værk

[Waldorff]

Køge. For det andet nægter man, at der er gravet gift ned, hvis der er nogen, der skulle spørge om det. For det tredje, når det så bliver afsløret, at der faktisk er gravet gift ned, nægter man at afsløre, hvad det er, der er gravet ned. For det fjerde påstår man, at det må være nogle andre, der har gjort det. For det femte, når det er afsløret, både hvad der er gravet ned, og hvilken virksomhed der står bag, skyder man ansvaret over på de ansatte funktionærer eller videre over på de arbejdere, som i nattens mulm og mørke med ringe sikkerhedsudstyr og for en ringe overtidsbetaling har stået og gravet virksomhedens affald ned.

I virkeligheden må man her 3 år efter, at miljøloven er trådt i kraft, konstatere, at det meste sejler i forbindelse med miljøbeskyttelsen. Det er hensigten med loven, at miljøstyrelsen skulle have en overvågende funktion, og over for offentligheden gav man indtryk af, at nu blev der kontrol med, hvad det er for forhold, vi lever under, men virkeligheden ser igen her anderledes ud. 3 år efter lovens ikrafttræden har vi ikke fået noget samlet billede af, hvordan luftkvaliteten er i landet; vi ved blot, at luften i store dele af byområderne er klart sundhedsfarlig f. eks. i Glostrup, i Fredericia og i det indre København. Vi har heller ikke noget samlet billede af, hvad der befinder sig af kemikalieaffald i undergrunden, i vandløbene, i kloakkerne. Vi har heller ikke noget samlet billede af, hvilken tilstand dyre- og planteverdenen befinder sig i, for slet ikke at tale om befolkningen.

Ja men, vil man spørge, er det ikke netop et fortrinligt argument for at udsætte en revision af loven? Miljøministeren begrundede jo netop udsættelsen med, at man ikke er i besiddelse af et tilstrækkelig omfattende erfaringsmateriale. Nej, det er ikke noget fortræffeligt argument, det er et argument for det modsatte, for ministeren slår sig selv for munden, når han på den ene side fremhæver det manglende erfaringsgrundlag og på den anden side hævder, at loven stort set fungerer tilfredsstillende.

Sagen er, at i dag har industrien og det øvrige erhvervsliv sat hele miljøadministrationen til vægs. Det er ikke i dag miljøstyrelsen, miljøministeriet, kommunerne eller andre offentlige instanser, som har kontrollen med miljøet, det er erhvervslivet. Tag f. eks.

den aftale, der er indgået mellem miljøstyrelsen og Industrirådet, og som indebærer, at hvis en særligt forurenende virksomhed søger om godkendelse og i øvrigt er utilfreds med de godkendelsesbetingelser, man kan få, kan man blot trække ansøgningen tilbage og fortsætte svineriet på det niveau, som det havde, før man overvejede at søge godkendelse. Samtidig har Industrirådet sikret sig, at de frivillige godkendelser giver produktionsfred, som det kaldes, og Industrirådet har formået at presse kommunerne til at opgive at lave tidsbegrænsede godkendelser.

Der er andre forhold, hvor miljøstyrelsen bliver sat til vægs. Den teknologiske udvikling foregår i dag med en hast, som myndighederne ikke kan stille noget op over for. Over for Mærsk Møllers og Phillips Petroleums avancerede olieboringsteknologi kommer miljøstyrelsen i både billedlig og bogstavelig forstand sejlene med et par plimsolle, som til nød vil kunne klare en lækage i en af Øresundsbadene eller et udslip af et tilsvarende omfang.

I et vist omfang tror jeg faktisk, at det i dag er erkendt af miljøstyrelsen, at man kommer til kort over for den moderne teknologi. Man er simpelt hen ikke i stand til at udøve en forsvarlig kontrol, så længe lovgivningen og nok så vigtigt forholdet imellem forbrugere af miljø og misbrugere af miljø er sådan, at det er op til ofrene og til de statslige myndigheder at bevise, at en given produktion eller et givet produkt er farligt for miljøet, alene af den grund, at der i dag eksisterer 30.000 kemiske stoffer, og at der bliver opfundet 5 nye, for hver gang det lykkes at afsløre de sundhedsskadelige virkninger af et enkelt.

Men der er også andre grunde. PVC-fabrikken ved Skælskør blev indanket ved en ren og skær tilfældighed, fordi der var en kredsløge, der kom hjem én dag før klagefristens udløb. I et sådant tilfælde er det krystalklart, at de lokale myndigheder absolut ikke er i besiddelse af den nødvendige faglige ekspertise til at kunne hamle op med industriens PR-apparat, specielt ikke når dette apparat kombineres med helt kyniske spekulationer i angsten for den nuværende massearbejdsløshed. Industriens pression kombineret med føjelige lokalpolitikere er begribeligvis dræbende for enhver miljøkontrol.

[Waldorff]

Endnu vanskeligere end for miljøstyrelsen er det selvfølgelig for befolkningen at få en reel viden om miljøproblemerne, og endnu vanskeligere er det for befolkningen at gøre noget ved dem.

Jeg skal ikke kunne sige, hvordan såkaldt ansvarlige politikere, f. eks. i socialdemokratiet, har det med sig selv, når de ind imellem har mod til at konfrontere sig selv med sådanne enkle kendsgerninger som, at man kan konstatere et væsentlig større blyindhold i hjernen hos mennesker, der bor i stuelejlighederne, end hos dem, der bor på 5. sal, at man kan konstatere, at børn er særlig udsatte for blyforurening. At man i visse skoler i industri kvartererne prøver at gøre noget ved den omfattende træthed hos børn, uden at man sætter det i forbindelse med, at der er en kraftig blyforurening i de samme industri kvarterer. At man registrerer en kræft dødelighed på Amager, som er dobbelt så stor som i resten af landet. Eller nogle andre ting: at man er på vej til at slå vandløbene ihjel, at man helst ikke skal spise tunfisk, at asfaltarbejdere sjældent når pensionsalderen, at lignende forhold gælder for kloakarbejderne, samtidig med at de forhindres i at få indflydelse på bygningen af rensningsanlæg, som de på forhånd ved og kan sige er sundhedsfarlige. Eller igen noget andet: at den kapitalistiske ekspansion har nået et omfang, så den truer selve naturgrundlaget for den fortsatte menneskelige eksistens, at der sker en nedbrydning af ozonlaget i atmosfæren, at der sker rovdrift på ressourcerne, bl. a. fordi det kapitalistisk set er profitabelt at producere varer med kort levetid, eller at man ødelægger fremtidige generationers muligheder for at udnytte de naturlige ressourcer, fordi vi i dag udrydder stammer af vilde dyr og planter.

Jeg skal ikke kunne sige, hvordan man har det som socialdemokrat, når ministeren over for disse ting hævder, at vi ikke har et tilstrækkeligt grundlag for at ændre miljøloven.

For os er det imidlertid klart, at alene det forhold, at man vil udskyde revisionen af miljøloven, er nok til, at vi må gå skarpt imod ministerens lovforslag. Det har vi ikke villet nøjes med, og det er baggrunden for, at vi har lavet et beslutningsforslag i VS. Med alle de miljøproblemer, som jeg har været inde på i det foregående her, kunne man måske forvente, at vi ville have lagt op til en

helt anderledes opstramning af miljølovgivningen, men det er jo klart, at det eneste, der kan løse problemerne, er befolkningens fuldstændige kontrol med produktionen, og det er både på papiret og i virkeligheden en umulighed i et samfund, som styres af profitinteresser.

I øvrigt er det ikke vores stil at lægge forslag frem, som blot er illusionsmageri. Derfor har vi valgt at lægge en anden og langt lavere profil. Udgangspunktet er den realistiske vurdering, at for det første er erhvervslivet helt igennem utroværdigt som vogter af vores miljø, og for det andet har vi ikke rigtig nogen illusion om, at statsmagten sådan uden videre vil tage skridt i retning af en effektiv bekæmpelse af miljødelæggelserne. Det eneste, man kan stole på vil kunne være en egentlig kontrollerende faktor i miljøbeskyttelsen og en fremadrettet kraft med henblik på at sikre blot nogenlunde acceptable levevilkår i fremtiden, er den brede befolkning og først og fremmest arbejderklassen.

Derfor er vores forslag bygget op til at skulle være et redskab for den del af befolkningen, som ville kunne indgå i en samlet kamp for at forbedre miljøet. Dertil kræves viden om, hvad der sker med miljø og mennesker. Hvordan bliver vi rent faktisk belastet? Hvilke virkninger har denne belastning, og hvilke krav må vi stille til produktionen for at få et bedre miljø og bedre sundhedsforhold? Derfor rejser vi krav om brud på tavshedspligten og hemmeligheden omkring produktionen, og vi stiller i stedet krav om, at alle på virksomhederne og omkring virksomhederne får fuld viden om miljøbelastningen. Denne viden skal også kunne bruges. Derfor må vi ophæve de begrænsninger, der ligger for mulighederne for at klage. Specielt må vi gøre op med, at den nuværende lovgivning opsplitter den fælles kamp mellem arbejdere og beboere ved at gøre det umuligt bl. a. for arbejderne at gøre indsigelse imod fremtidige virksomheder, ved at lave en klagevej, som gør, at man skal gå efter to forskellige lovgivninger.

Men et anvendeligt redskab i miljøkampen må selvfølgelig være mere end bare viden og klageret. Der skal være muligheder for, at de ting kan omsættes i indgreb over for produktionen. Derfor også kravet om en stramning af den helt uacceptable godkendelsesordning,

[Waldorff]

som eksisterer i dag. Den er, som vi har skrevet i bemærkningerne, en parodi.

Endelig skal jeg nævne kravet om en forhåndsgodkendelse af de stoffer, der tages i brug, et positivlisteprincip. Jeg kan i den forbindelse ikke være tilfreds med, at ministeren har lovet en redegørelse i år og et lovforslag engang til næste år. Vi mener, at det er nødvendigt at få fastslået nogle principper for forhåndsgodkendelsesordningen, og specielt i forbindelse med miljølovsrevisionen må man sige, at en miljølov, som ikke indeholder disse ting, er ikke nogen miljølov.

Til slut skal jeg sige om vores eget forslag, at vi gør os ikke nogen forestillinger om, at der her er tale om principper og retningslinjer, som man kan forhandle om med erhvervsorganisationerne. Der er tale om et forslag, der går til angreb på kapitalens hidtidige rettigheder. Men det er vores håb med forslaget, at vi kan slå ind i de diskussioner, der foregår i fagbevægelsen, i boligbevægelsen og i miljøbevægelsen. Bl. a. vil vi forsøge, også med udgangspunkt i denne diskussion, at få prikket hul på den forestilling, der er om, at det er en klippefast nødvendighed, at skærpede miljøkrav betyder øget arbejdsløshed. Tværtimod vil vi forsøge at udnytte miljøkrav også i en kamp mod arbejdsløsheden. Det er vores håb, at vores forslag også vil kunne rejse en diskussion i de politiske partier, bl. a. i de dele af socialdemokratiet, som faktisk er opmærksom på, at problemer med hensyn til miljø og livskvalitet ikke kun skal tages op, når man skal ud samtidig og forsvare en politik, der betyder, at befolkningen går ned i realløn. Jeg har faktisk en opfattelse af, at der eksisterer socialdemokrater, som ikke er så viklet ind i classesamarbejde, at man ikke kan tænke i de baner.

En anden ting er så, at man som regering selvfølgelig – det er vi vant til – må have industriens godkendelse bag sig, når man laver en lovgivning, og det er formentlig det, der er baggrunden for, at vi ikke har set noget forslag om at revidere loven i denne omgang, for vi er inde i en periode, hvor industrien ikke giver nogen lunser fra sig.

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Jeg kan da begynde med at takke for den gennemgående velvillige modtagelse, som de to lovforslag har fået fra næsten alle partier

her i salen. Jeg skal blot gøre nogle enkelte bemærkninger til de forskellige ordførere.

Hr. Thorndahl begyndte med at sige, at folketinget nok ikke vidste, hvad det gjorde, da det fastsatte sit revisionstidspunkt til denne samling. Det tror jeg såmænd nok det gjorde, og man kan jo glæde sig over, at loven har fungeret så godt, at der stort set kun har været behov for justeringer.

De punkter, som hr. Thorndahl var fremme med, indrømmede han jo også var stærkt kritiske, men ikke forhindrede selve det sigte, som miljøloven havde, og man var enig i dette sigte. Det, der er sket, er, at man fra de forskellige forhandlingspartnere, man har haft, f. eks. kommunerne, har hørt, at indkørsperioden har været for kort. Vi ved, at kommunerne har fået pålagt en lang række opgaver i forbindelse med hele den decentralisering, vi har haft i de seneste år. Det er først og fremmest i amter og kommuner, man har sagt, at man godt kunne tænke sig et videre forløb, så man fik flere erfaringer. Det er nogenlunde det samme, når hr. Thorndahl tager enkeltteksempler på spildevandsproblematikken frem. Det var i øvrigt det, vi også diskuterede den 13. april her i tinget, hvor der jo netop blev sagt om, hvorvidt der var en forskel i ligestillingen mellem det offentlige og de private, at i det omfang, man udskød det, ville også klageadgangen blive udskudt på de forskellige områder.

Hr. Kristen Østergaard siger, at vi måske skal have løbende justeringer i stedet for en egentlig revision om 3 år. Det tør jeg da ikke benægte, men det, jeg har tænkt mig, er, at når vi når så langt frem, så vil vi foretage en, skal vi sige status over hele området, og så vil jeg komme til folketinget og forelægge en redegørelse i forbindelse med en mulig revision. På baggrund af den redegørelsesdebat, der så kan finde sted, vil vi se, hvor langt vi skal gå, om det skal være justeringer eller en egentlig revision til den tid, afhængigt af, hvordan det hele har fungeret.

Til fru Annelise Gotfredsen skal jeg gøre den bemærkning, at det, der er baggrunden for spørgsmålet om tavshedspligtens ændring, ikke er, at, skal vi sige fabriktionshemmelighederne skal frem. Det er, at selve sigtet, at offentligheden inddrages, ligesom ikke er blevet fulgt op i dette spørgsmål; det er det, vi gerne vil indhente, medens vi sta-

[Miljøministeren]

dig væk i forhold til fabrikationen opretholde de hidtidige regler.

Så skal jeg gøre et par bemærkninger til hr. Jørgen Jensen, som står her og taler, som om der overhovedet ikke er sket noget som helst, som om miljøloven næsten ikke fungerer, og siger, at det ville blive pragtfuldt, bare vi fik en hel bunke eksperter, der sad og arbejdede. Det har vi. Vi har en bunke eksperter, der arbejder med de forskellige ting, f. eks. i spørgsmålet om kemikalieaffald. Der har vi jo en bekendtgørelse, som skal sikre, at kemikalieaffaldet opbevares og transporteres og bortskaffes på en sådan måde, at faren for forurening af omgivelserne begrænses mest muligt. Vi har regler på dette område. Vi har en bekendtgørelse, der foreskriver en pligt for virksomhederne til at anmelde kemikalieaffald til kommunalbestyrelsen, og affaldet skal afleveres på det af kommunalbestyrelsen anviste sted, medmindre virksomheden kan godtgøre, at det bortskaffes forsvarligt.

Så vil jeg da gerne sige – og det er også til hr. Waldorff – at netop i forbindelse med de forskellige sager, der har været i den seneste tid både på Kemisk Værk Køge og på Cheminova og en hel række andre steder, har vi sat en undersøgelse i gang gennem miljøstyrelsen. Vi har bedt om at få undersøgt, hvad der sker det ene sted og det andet sted, og hvad der har været af tilsvarende ting andre steder. Vi har bedt miljøstyrelsen om at tage kontakt med de kommuner, hvor der er eller hvor der har været kemiske virksomheder, for at finde frem til, hvad vi skal gøre, når undersøgelserne har givet et grundlag for at gå videre.

Jeg vil gerne vende tilbage til et af de spørgsmål, der har været fremme, nemlig spørgsmålet om Silkeborg Papirfabrik. Der er der jo sket det, at miljøstyrelsen har stadfæstet amtsrådets afgørelse om spildevandsudledningen fra Silkeborg Papirfabrik. Det har man gjort ud fra den begrundelse, at der sker en væsentlig reduktion af virksomhedens forurening, og fordi miljøstyrelsen har vurderet – og det er altså de eksperter, man påberåber sig – at den tilladte spildevandsudledning ikke vil hindre den planlagte anvendelse af Gudenåsystemet. Ifølge miljøstyrelsen er det, som det fremgår af en rapport om Gudenåundersøgelsen, især forureningen med næringsalte, der er et problem, men virksomhedens udledning af disse stoffer er

yderst beskedent. Endelig kan sagen tages op i det øjeblik, forudsætningerne for denne godkendelse ikke holder stik, eller spildevandsplanlægningen gør det nødvendigt. Jeg synes, det skal med ind i billedet.

Jeg vil gerne sige både til hr. Waldorff og til hr. Jørgen Jensen, at det jo ikke er nogen nem sag, for hvad er det, man vil? Dette er også en balanceakt, for hvad er graden af forurening? Kan man leve med den, eller kan man ikke? Er den farlig for mennesker, eller er den ikke farlig? Det er også en vurdering af, skal vi sige, hvorvidt virksomheder kan fortsætte eller ikke fortsætte. Det er også en vurdering af, hvordan man skal skaffe muligheder for investeringer til at flytte fabrikker og alle disse ting på én gang. Det er jo dér, hr. Waldorff anslår tonen og siger, at vi bare skulle gøre det og det. Ja, med den, skal vi sige nedarvede forureningsmasse, vi har, og den har vi i alle de store byer på en lang række områder, hvor vi ikke på én gang kan tage hele forureningen væk, kan vi gennemføre ting, der fjerner de værste gener, og som kan gøre deres til, at vi kan leve med de forskellige ting.

Så skal jeg sige til hr. Svend Haugaard, at jeg da ikke er blevet helt overbevist om dette udvalg. Jeg synes egentlig ikke, at der på baggrund af det, jeg her har sagt om de ting, der foregår, er meget grundlag for at lave et sådant særligt udvalg. Nu forstår jeg, at det i virkeligheden var en slags udvalg, vi skulle have i samtlige ministerier, men så ved jeg ikke rigtig, hvad vi skal med administrationsdepartementet, som vi også har fået nedsat, og som netop skal tage sig af den slags ting. Det kunne man altså gå videre med fra det ene ministerium til det andet ministerium; og det kan selvfølgelig være trøstende for miljøministeriet at høre, at vi såmænd ikke er de værste ifølge hr. Svend Haugaard.

Det er blevet sagt, at der skulle tages større hensyn til lokale forhold. Ja men forholdet er jo, at når vi får sager ind, er det, vi lægger mest vægt på, hvad amtsrådene og primærkommunerne har for en indstilling. Jeg kan da godt love, at jeg har bunker af sager, hvor jeg egentlig også synes, at man på den ene eller den anden måde måtte kunne komme igennem med de forskellige ting.

Vi har inden for de sidste år i 1970'erne fået en lov om lands- og regionplanlægning, en lov om kommuneplanlægning, vi har fået

[Miljøministeren]

en by- og landzonelov, vi har fået en naturfredningslov, vi har fået en lov om råstoffer, og vi har miljøbeskyttelsesloven, altså et helt nyt sæt love inden for et tiår, som skal køres ind over for amter og kommuner. Man er mange gange ude for, når man siger: kunne vi ikke være smidige her, at så siger amterne og kommunerne: jo, men hvis vi er det, hvor er så den linje, vi skal holde? Hvor er så linjen i hele den planlægning, vi har bygget op til? Jeg synes, at den decentralisering, der er foregået, er rigtig, for man kan bedre ude i amter og kommuner afgøre de lokale forhold, end man kan ved et skrivebord inde i Slotsholmsgade.

Jeg har selv haft drøftelser med Sammenslutningen af Landsbysamfund. Vi har haft en meget positiv drøftelse. Vi har diskuteret tingene igennem og blev hurtigt klar over, at det ikke bare var miljøministeriet, det spændte over til undervisningsministeriet, det spændte til socialministeriet, det spændte til trafikministeriet. Vi har bedt planstyrelsen arbejde videre med dette, og vi sidder også i et udvalg med Sammenslutningen af Landsbysamfund og diskuterer disse ting og finder et grundlag for at diskutere hele problematikken og hele ideen, der ligger bag, hvad man her er fremkommet med.

Så kom hr. Svend Haugaard ind på et par enkelte konkrete ting. Der var f.eks. spørgsmålet om nedsivningsanlæg, og vi fik et eksempel på, at der ikke kunne være 75 m fra hus til brønd, når grunden kun var på 50×50 m; det var en umulighed. Det er da nok tænkeligt, at der eksisterer et eller andet eksempel i den retning, der er mange enkelt eksempler.

Hvis vi går ind i selve problematikken, må vi nok sige, at det, der oprindeligt var tilfældet, var, at vi havde nogle restriktive bestemmelser, som tog sigte på at hindre smittespredning gennem drikkevand, men at vi som følge af den stærkt stigende anvendelse af kemikalier i husholdningen nu retter opmærksomheden i langt højere grad mod den kemiske grundvandsforurening. Miljøstyrelsen har i samarbejde med Danmarks geologiske undersøgelse, vandkvalitetsinstituttet, Det danske Hedeselskab, Geoteknisk Institut og hygiejnisk institut ved Århus universitet iværksat forskellige undersøgelser vedrørende jordens rensevne over for spildevandet, og det er på basis af de allerede gennemførte

undersøgelser både her og i udlandet, at miljøstyrelsen har den opfattelse, at det fortsat vil være nødvendigt med betydelige restriktioner angående udledning af spildevand til nedsivningsanlæg. Nedsivningen af større mængder spildevand, f.eks. i sommerhusområder, bør fortsat kun tillades, hvis man har sikkerhed for, at spildevandet ikke strømmer til de grundvandsforekomster, der nu eller i fremtiden skal anvendes til drikkevandsforsyning.

Den kortlægning, som i øjeblikket sker af vore grundvandsforekomster, og som gennemføres af amtskommunerne som et led i miljøreformen, er et godt grundlag for afgrænsning af de områder, hvor det vil være forsvarligt at udlede større mængder spildevand til jorden. Her er vi netop inde på det, som hr. Svend Haugaard efterlyste, nemlig at der var steder, hvor man kunne gøre det, og steder, hvor man var klar over at man ikke kunne gøre det. Men det er jo det, kortlægningen går ud på, og det hænger nøje sammen med vandforsyningsplanlægningen og spildevandsplanlægningen, hvor amtsrådene også indtager en central placering.

Så skal jeg kun gøre den bemærkning med hensyn til levnedsmiddelloven, hvor man siger, at der er undersøgelse og kontrol fire gange om året, at det, der har været hensigten med den lov, har været at højne niveauet på levnedsmiddelområdet med henblik på at beskytte forbrugerne bedst muligt. Har man en sådan lov, kan man kun gennem en løbende kontrol sikre, at reglerne overholdes i praksis. Man søger fra centralt hold at styre udviklingen ved udsendelse af retningslinjer, cirkulærer, altså en slags normer, på samme måde som man kender det inden for miljøbeskyttelseslovens område, men det er stadig sådan, at de konkrete afgørelser som hovedregel i første instans træffes af kommunalbestyrelserne. Disses afgørelse kan så påklages til de centrale myndigheder.

Jeg er klar over, at en sådan lovgivning på visse områder kan give vanskeligheder, i hvert fald i en overgangsperiode. Man har da også diskuteret disse ting mand og mand imellem og i pressen, men de af kommunalbestyrelserne truffene afgørelser kan, såfremt de i det konkrete tilfælde føles for strenge, af den pågældende påklages til de centrale myndigheder på levnedsmiddelområdet, dvs. enten statens levnedsmiddelinstitut eller vete-

[Miljøministeren]

rinærdirektoratet. Særlige sager, især de, der er af principiel betydning, kan så påklages videre til miljøministeriets departement.

Jeg har fået oplyst, at antallet af klagesager har været meget beskedent, og jeg mener ikke, at de erfaringer, vi har gjort på dette område siden lovens vedtagelse, giver noget grundlag for at tage dette system op til fuldstændig gennemgang og revurdering. Jeg skal da gerne indrømme, at der har været indkøringsvanskeligheder, men er det så mærkeligt, når man skal køre alle de love, jeg nævnte før, sammen og få dem til at arbejde sammen? Det synes jeg ikke.

Det, jeg mener er væsentligt, er, at man får en klar opgavefordeling eller afgrænsning imellem statens, amtskommunernes og primærkommunernes rolle i den fysiske planlægning for at kunne fastholde den forenkling, der er lagt op til gennem hele lovgivningen. Jeg kan særlig nævne kommune-, region- og landsplanlægningen. Derfor har jeg for nylig bedt planstyrelsen om efter forhandling med de kommunale instanser at udarbejde et udkast til vejledning om disse spørgsmål i forbindelse med planlægningsarbejdet. Jeg mener, det må være rimeligt at følge alle de love op, som vi efterhånden kommer i gang med, og som vi i øjeblikket kører ind.

Jeg tror, at vi med miljøreformen er kommet et væsentligt skridt hen ad vejen. Jeg siger ikke, at den er god. Jeg siger ikke, at den ikke kan blive bedre. Men jeg tror i og for sig, at jeg har ret til at sige – og det er jo dette tings skyld, som har vedtaget denne lovgivning – at vi på dette område er et af de lande, der er kommet længst frem, og ved at arbejde fornuftigt med det kan vi komme et langt stykke ad vejen til en fuldendt lovgivning, al den stund vi ikke skal glemme, at undervejs melder der sig nye opgaver under den teknologiske udvikling, som vi er underkastet.

Thorndahl (FP):

Det er kun en kort replik til miljøministeren, som også genkaldte sig den grundige diskussion, vi havde om spildevandsplanerne og deres forsinkelse i april i år. Miljøministeren gentog her, at hvis spildevandsplanerne blev forsinket, blev borgernes indsigelsesmulighed også udskudt tilsvarende. Det giver

mig anledning til lige at nævne de procedurereregler, der er for fremlæggelsen af spildevandsplaner.

Det er sådan, at spildevandsplanen fremlægges offentligt. Den skal gennemgås på et offentligt møde, som hovedstadsrådet i hovedstadsregionens område leder, og i de øvrige dele af landet er det det lokale amtsråd, der står for den offentlige fremlæggelse. Spildevandsplanen skal ifølge § 9 i bekendtgørelse nr. 174 være fremlagt i mindst tre uger, før dette møde afholdes. I samme bekendtgørelses § 12 fastslår man, at borgerne kan gøre synspunkter gældende skriftligt og mundtligt indtil tre uger efter dette mødes afholdelse. Ellers kan man, når hovedstadsrådet eller amtsrådene har afgjort sagen, med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 71 klage indtil fire uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Jeg forstår egentlig ikke helt ministerens bemærkninger om, at borgernes indsigelser ligesom skulle være påvirket af, at kommunerne ikke overholder deres forpligtelser. Ja, hvad ellers? Er det virkelig sådan, at man i miljøministeriet har overvejet, at borgernes retstilstand, retssikring, rettigheder skulle forringes, fordi primærkommunerne ikke overholder deres forpligtelser i henhold til loven? Jeg forstår slet ikke bemærkningen, hvis man ikke har haft den tanke. Ellers er det da selvfølgelig. Den uklarhed vil jeg godt lige bede ministeren om at bringe mig ud af. Hvis det overhovedet skal have nogen rimelighed, så må man da have overvejet, om borgernes rettigheder skulle blive forringet som følge af, at kommunerne ikke overholdt deres forpligtelser.

Jeg vil lige runde af med at fastslå, at den afgørende forskel mellem borgerne og myndighederne i forhold til miljøbeskyttelsesloven er den, at primærkommunerne, og i hvert fald hovedstadsrådet, i meget høj grad har tilladt sig at overse de tidsfrister, som i bekendtgørelsen er fastsat af ministeriet, mens borgerne efter ministerens opfattelse – sådan må jeg da forstå det – skal overholde de tidsfrister, der er fastsat for borgerne i den samme bekendtgørelse, som de kommunale myndigheder overtræder. Jeg vil blot gentage, at jeg finder dette forhold urimeligt. Jeg finder ikke, at det er på den måde, man ligesom skal vise borgerne, hvordan de skal overholde dette lands love, nemlig ved at myndighederne klart overtræder de samme

[Thorndahl]

regler, det samme grundlag, som borgerne skal rette sig efter, efter ministerens opfattelse.

Jørgen Jensen (DKP):

Som jeg understregede i mit første indlæg, havde vi taget vores forslag om en forespørgselsdebat tilbage, fordi vi mente, at der nu var åbnet op for mulighederne for denne debat. Det mener jeg også der er i udvalget, så jeg skal ikke forlænge debatten meget.

Jeg vil dog gerne understrege, at jeg ikke sagde, at der ikke var sket noget. Jeg sagde udtrykkeligt, at når ministeren her sagde, at vi ikke havde erfaringsmateriale nok, at der ikke var begrundelse for mere radikale ændringer, så var det nødvendigt at trække nogle af de erfaringer, vi har gjort allerede nu, frem. Derfor var det nødvendigt at nævne nogle eksempler, jeg nævnedes ikke alle, der var mange, mange flere sager, der kunne trækkes frem her, hvis vi ville understrege, under hvilke forhold vi fører denne debat. Det er nemlig en kendsgerning, som jeg indledte med at sige, at vi fører den under indtryk af, at der er sket noget på miljølovgivningens område, men også under indtryk af at det ikke har været tilstrækkeligt, at der fortsat sker brud, at straffebestemmelserne ikke er stærke nok, og at der er en række uheldige virkninger, vi har fået frem indtil nu.

Derfor vil jeg blot gentage, at når jeg talte om eksperter, så understregede jeg også, at ved den decentralisering, der var sket, hvorved kommuner og amter var blevet pålagt et stort ansvar, men også muligheder, havde mange kommuner og amter ikke afsat de nødvendige midler til at ansætte disse eksperter. Det er ikke, fordi det er eksperterne, der skal bestemme, men forudsætningen for, at man i en kommune eller i et amt kan kontrollere, om de oplysninger, man får fra virksomhederne, er rigtige, er, at man har de nødvendige eksperter til rådighed for at undersøge dette. Når man ikke ansætter dem, har man ikke denne mulighed. Så bliver det alene den pression, der kommer fra virksomhederne, der er bestemmende for den stilling, man tager.

Jeg føler det ikke særlig betryggende, ej heller som noget bevismateriale, at man i miljøstyrelsen har godkendt den afgørelse,

som amtet har truffet i Midtjylland om Silkeborg Papirfabrik. Det er jo også blevet understreget af de bemærkninger, der er kommet her, at det er en balanceakt. Det er et spørgsmål, om virksomheden kan fortsætte.

Det er ikke, fordi jeg anser den sag for den væsentligste, der er også andre sager. Men når det nu bliver diskuteret, vil jeg da godt sige, at netop her har kommunen påvist, at det var nødvendigt og muligt at rense spildevandet bedre, end man gør mange andre steder, af hensyn til søerne og åløbene omkring Silkeborg, men man nedskærer kravene til virksomheden det samme sted. Altså: man har viden om, hvordan man skal rense spildevandet, man har muligheder for at gøre det, men man nedskærer kravene til virksomheden, fordi virksomheden siger: hvis I opretholder det krav, så lukker vi, så bliver der arbejdsløshed. Der var det, jeg pegede på, at vi må sikre, at de ansvarlige, som man nu har fået ved decentraliseringen ude omkring, ikke udsættes for et sådant pres, og at de får mulighed for at modstå det.

En af de ting, jeg pegede på, var nødvendigheden af at ændre sammensætningen af miljøankenævnet. Hvis man gjorde det, kunne det jo godt være, man kom frem til andre afgørelser end dem, der er truffet indtil nu.

Det var som sagt vor opfattelse, at vi har erfaringsmateriale, der gør, at vi må gå mere radikalt til værks end i forslaget.

Svend Haugaard (RV):

Jeg skal ikke forlænge mødet meget, men ministeren var inde på spørgsmålet om levnedsmiddelloven. Jeg kiggede debatten fra dengang, da levnedsmiddelloven blev vedtaget, igennem, og jeg har svært ved at se, at der var nogen her, der ligesom havde forudsat, at man skulle nå frem til denne meget grundige kontrol i detailledet med fire årlige kontrolbesøg, med udtagelse af en række prøver, med laboratorieundersøgelser og analyser i større udstrækning. Det tror jeg ikke var udvalgets hensigt, i hvert tilfælde så vidt jeg kan skønne af det, vi her har set.

Der er jo tale om, at der er en række landkommuner, der lige på én gang har fået deres udgifter til dette område forøget med det tre- til femdobbelte af, hvad de var i forvejen. Det er dog ret voldsomt, og jeg tvivler meget stærkt på, hvis man begynder at kigge

[Svend Haugaard]

på sundhedstilstanden i de pågældende kommuner, at der bliver det mindste ændret på dette punkt.

Jeg er da helt enig i, at der skal være renlighed, det skal være i orden; det er blot, ligesom om man, når man endelig tager fat på det, går et par skridt videre, end det er rimeligt. Jeg finder det heller ikke rimeligt, at landsbyens sidste bager skal lukke, fordi man ikke har mulighed for at komme til bagerbutikken uden igennem en privat korridor. Det er vistnok, tror jeg, et overmål af, hvad man må have af restriktioner. Men alt det er noget, der hører hjemme i udvalget, og dér kan vi tage det op.

Lad mig sige med hensyn til ministerens sådan mere almene betragtninger, at alt, hvad der bliver sagt om miljøhensyn og holdning og hensigten med lovene osv., er vi fuldstændig enige i. Jeg synes, at ministeren snakkede lidt udenom ligesom for at placere os andre som negative, og det er ikke rimeligt.

Det, vi har anmodet om, er ikke urimeligheder, det er blot lidt sund fornuft på området. Sund fornuft vil det også være, hvis ministeren siger: all right, I har nogle eksempler på, at det ikke ser så godt ud, det lyder lidt urimeligt, lad os se på dem, og lad os få det rettet. Så er der sund fornuft i tingene, og så har debatten været nyttig.

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Jeg skal ganske kort sige til hr. Thorndahl, at det, det drejer sig om, er, at hvis kommunerne overskrider tidsfristen, så sker der altså det, at en forsinkelse af kommunalbestyrelsens plan automatisk medfører, at der gives en tilsvarende udsættelse af fristen for fremsættelse af borgernes indsigelser. Det hele bliver forskudt, det er det, der menes. Det var det, jeg sagde, og det er det, vi har været enige om tidligere.

Så skal jeg kun til hr. Jørgen Jensen sige, at jeg da var glad for, at hr. Jørgen Jensen nu indrømmede, at der er sket noget, og at der endda er sket en hel del.

Netop i forbindelse med den sag i Silkeborg har vi haft miljøstyrelsens eksperter øvre og undersøge tingene. De har godkendt amtets beslutning ud fra, at de som eksperter kunne sige, at her var udledningen af de

ting, der var farlige, så ringe, at det kunne lade sig gøre.

Det er da muligt, at vi skal diskutere miljøankenævnets sammensætning ved en endelig revision, og hvordan straffereglerne skal være. Hvordan de er, er jo først og fremmest et domstolsspørgsmål, men det kan da være, at vi skal undersøge, hvilken praksis der følges i de forskellige sager, så vi også har et overblik over det. Det er nogle af de ting, vi kan gøre op, og det er noget af det, vi kan komme tilbage til på et senere tidspunkt.

Så skal jeg kun til hr. Svend Haugaard sige, at det sidste er jeg da helt enig i, det sagde jeg vist allerede i mit første indlæg. Hvis der er fejl, så er det da klart, at vi skal rette dem. Er der noget, vi kan gøre bedre administrativt, skal det gøres. Jeg sagde oven i købet, at jeg var overbevist om, at der var ting at rette, for det er en ny ting, det er nye reformer, og vi er parat til at rette dem og justere dem hele vejen, og det vil vi blive nødt til i mange år fremover. Men jeg kan bare ikke se, at vi ikke kan mødes oppe i udvalget og sige, at vi har nogle ting, som vi synes, man skal tage op i miljøministeriet. Det behøver vi ikke et særligt udvalg til at arbejde med.

Waldorff (VS):

Jeg skulle kort komme med nogle kommentarer til de bemærkninger, der har været om vores forslag.

Miljøministeren var på sin vis meget imødekommende over for de intentioner, som også han ser i forslaget, men derved blev det, for det, det handler om, er jo, hvorvidt vi i princippet er tilfredse med den nuværende indsats på miljøområdet, eller hvorvidt vi ikke er det.

I og med at ministeren fastholder en tilfredshed med den måde, miljølovgivningen administreres på i øjeblikket og i øvrigt er indrettet på, er det klart, at man i praksis kommer til at modsige de principper og de intentioner, som er lagt i vores forslag. Det er i det hele taget et problem, at miljø er noget, alle altid taler pænt om, fordi alle erkender det som noget vigtigt, men at det selvfølgelig helt klart er praksis, der afgør, hvorvidt man har en rigtig politisk holdning eller ej.

Når ministeren siger, at han er uenig i den pessimistiske vurdering, som er lagt frem i

[Waldorff]

bemærkningerne i vores forslag, så er det ikke helt præcist, hvad det faktisk går på, om det går på den samlede belastning af miljøet, altså om det er dér, han er uenig, eller om det går på den indsats, man faktisk udøver.

Hr. Camre erklærer, at socialdemokratiet også er enig i principperne. Det lyder godt, men hvad kommer der ligesom ud af det? For mig at se bliver det ligesom stadig væk en talemåde, hvor realiteten i det er, at man grundlæggende står fast på den holdning, som er udtrykt i formålsparagraffen i miljøloven, nemlig at miljømæssige hensyn skal afvejes over for den samfundsmæssige nytte. Som vi har skrevet i bemærkningerne, er denne skelnen fantastisk afslørende for den miljøpolitik, man står for, idet man klart forstår samfundsmæssig nytte som produktion. Samfundsmæssig nytte forstås som stående over for og værende noget andet end f. eks. befolkningens økologiske, sundhedsmæssige, sociale interesser. Det er dér, den afgørende uenighed ligger.

Det er ikke, fordi vi forestiller os, at man her i folketinget kan vedtage en lov, som siger: i morgen gør vi alting anderledes, vi stiller bare en hel masse krav til virksomhederne, så bliver det godt. Selvfølgelig kan man ikke stille krav til virksomhederne, uden at det har nogle konsekvenser. Der er nogle, der lukker, det er helt klart; der er også andre, der kan bære det. Der er f. eks. ingen af os, der er i tvivl om, at medicinalvarefabrikerne sagtens ville kunne bære en ganske betydelig skærpelse af miljøkravene med hensyn til deres udledning af spildevand og sådan nogle ting.

Det, som er afgørende, og det punkt, hvor vi nok må sige, at vi er meget uenige, er, at vi afviser, at man i sine principper for en miljølovgivning skal tvinge befolkningen til at vælge: vil I arbejde, eller vil I dø af kræft? Det er – groft trukket op – i masser af tilfælde valget. Det er altså afgørende, om man i sidste ende vil tilslutte sig nogle principper, som ikke så meget går på uden videre at ændre alting – det tror vi nemlig ikke kan lade sig gøre – men som betyder en væsentlig styrkelse af de befolkningsgrupper, som fører en kamp for miljøet og for deres egen sundhedstilstand. Jeg mener, det er det, det hele står og falder med. Hvis det er en effektiv indsats på det niveau, så er det selvfølgelig

smadder godt, at man er enig i principperne i VS' forslag.

Hr. Camre sagde ligesom, at de aktuelle problemer – jeg går ud fra, at han mener giftskandalerne – ikke ville have set anderledes ud, hvis VS' forslag blev vedtaget. I den udstrækning, det er noget, der er gravet ned for længe siden, så ville det selvfølgelig ikke have været tilfældet, hvis vi havde vedtaget vores forslag. Men jeg ved ikke, om hr. Camre kan garantere over for mig, at der ikke stadig væk graves gift ned. Det ville i hvert tilfælde kunne ændres ved, at man indførte åbenhed og oplysningspligt omkring virksomhedernes produktion. Det ville betyde, at både de omkringboende og arbejderne på en fabrik kunne overskue hele produktionsprocessen, kunne sige, hvad det var for nogle processer, som foregik, og ville kunne føre kontrol med, hvad det er for affaldsstoffer, og hvor de bliver af. Det er derfor, princippet om åbenhed er så vigtigt.

Det, der foregår i øjeblikket, er, at der faktisk, selv efter den store offentlighed, er vogntog, der vender om ved porten til Kommunekemi. Man konstaterer, at det koster penge at komme af med sit affald, hvorefter man kører tilbage, og hvor bliver det så af? Hvis ikke det bliver gravet ned, så forsvinder det ud i kloakkerne, ligesom en masse andet spildevand i forvejen gør. Det er på dette punkt, jeg siger, at det er helt utilstrækkeligt, at man her bare vil lempe tavshedspligten, fordi den stadig væk indeholder hensynet til konkurrenceproblemer, til økonomien hos virksomhederne, hvad der i bund og grund er uforeneligt med befolkningens viden om de miljømæssige problemer, som rejses på grund af produktionen.

Klageretten er faktisk en meget lille ting, vi har taget med her. Det er kun et lille hjørne af hele dette problem. Det grundlæggende problem er, at der sker en opsplnitning imellem dem, der er inde på virksomheden, og dem, der er uden for virksomhederne. Det er fuldstændig absurd, at man hele tiden kommer til at vælge: hvem af os skal have møget? Skal vi beholde det på virksomheden, eller skal vi sende det udenfor? Det er nødvendigt, at man udformer principper på længere sigt igennem en fælles lovgivning for hele miljøet, uden for og inden for fabriksporten, i den aktuelle situation med udgangspunkt i, at det drejer sig om at få disse

[Waldorff]

grupper til at stå sammen i en fælles kamp, som går ud på at stille krav til selve produktionsprocesserne, men som ikke går ud på at prøve at fordele inden for befolkningen, hvem der skal have mest skidt i hovedet.

Retsforbundet angriber den formulering, som siger, at den statslige miljøstyrelse er underlagt og må varetage industriens interesser. Ja men det er faktisk en lovmæssighed i et kapitalistisk samfund, og hvis der skulle være yderligere tvivl i retsforbundet, så kan man bare henvise til formålparagraffen i miljøloven, som lige præcis siger, at miljøstyrelsen i sine afgørelser skal tage hensyn til industriens interesser.

Dermed er ikke sagt noget om, hvad de personer, som arbejder i miljøstyrelsen, rent faktisk mener om tingene. Jeg tror, at de i masser af tilfælde mener noget helt andet end det, som industrien mener. Det har bare ikke særlig meget betydning, fordi industrien selvfølgelig har en fantastisk magt og kan sætte sig igennem i form af politisk pression ikke alene over for styrelsen, men også over for ankenævn og alle mulige andre steder. Det er fuldstændig klart, at miljøstyrelsen, ligesom alle andre statslige organer, er nødt til at rette sig ind efter de faktiske magtforhold i et kapitalistisk samfund.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketings beslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til miljøudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Undervisningudvalget (17/10 77):

Udtræder: Bodil Boserup

Nyt medlem: Aage Frandsen

Boligudvalget (17/10 77):

Udtræder: Lyngsø

Ny stedf.: Uwe Jensen (Ribe a.)

Boligudvalget (18/10 77):

Udtræder: Wamberg

Nyt medlem: Blæsbjerg

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 19. oktober, kl. 13.00.

Angående dagsordenen henviste formanden til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.20
